

Technická univerzita v Liberci
FAKULTA PEDAGOGICKÁ

Katedra: primárního vzdělávání
Studijní program: Učitelství pro ZŠ
Studijní obor: Učitelství pro 1. stupeň ZŠ

Výuka cizího jazyka a hudební výchova
Foreign Language and Music Education
Fremdsprachen- und Musikunterricht

Autor:
Mgr. Lenka BEDNAŘÍKOVÁ

Podpis:

Adresa:
Maškova 113
463 12 Liberec 24 - Pilínkov

Vedoucí práce:
Mgr. Jaroslav Koutský

Počet

stran	obrázků	tabulek	grafů	pramenů	příloh
69	0	1	0	63	8

V Liberci 15. 4. 2007

Prohlášení

Byla jsem seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé diplomové práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li diplomovou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Diplomovou práci jsem vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím diplomové práce.

V Liberci dne 15. 4. 2007

Lenka Bednaříková

Poděkování

Děkuji vedoucímu diplomové práce Mgr. Jaroslavu Koutskému za podněty a rady.

Mgr. Kateřině Pivrcové děkuji za pomoc při zpracování materiálů ve francouzštině.

Poděkování za připomínky k práci patří také Mgr. Karlu Mauderovi a Ing. Vladimíře Charvátové.

Výuka cizího jazyka a hudební výchova

Mgr. Lenka Bednaříková

DP 2007

Vedoucí diplomové práce: Mgr. Jaroslav Koutský

Resumé: Tato diplomová práce ukazuje, jaké možnosti přináší propojení výuky cizího jazyka a hudební výchovy. Vhodné propojení těchto oborů rozvíjí u žáků některé klíčové kompetence dané Rámcovým vzdělávacím programem pro základní vzdělávání a je možné je využít při realizaci některých průřezových témat daných tímto dokumentem. Hudební výchova může pomoci při rozvíjení jazykových prostředků a řečových dovedností v cizím jazyce, postupné propojování těchto dvou předmětů směřuje k výuce hudební výchovy v cizím jazyce, což odpovídá přístupu CLIL. Práce nabízí také konkrétní materiál (pro angličtinu, němčinu a francouzštinu) s metodickými návody.

Klíčové pojmy: výuka cizího jazyka, výuka hudební výchovy, hudba a jazyk, CLIL

Foreign Language and Music Education

Summary: This diploma work has aimed to show what are the opportunities for connecting of the foreign language and the music education. If this implemented meaningfully it helps to develop some key competences and enables the teacher to realize some crosscutting themes given by the Common Core Curriculum for Primary and Lower Secondary Education. The music can be helpful for the development of language skills and communicative competences in the foreign language education; step by step connecting of these subjects results to the language supportive method CLIL (a foreign language is a medium for instruction during the music lessons). The diploma work contains the methodical material for english, german and french.

Keywords: foreign language education, music education, foreign language and music, CLIL

Fremdsprachen- und Musikunterricht

Resümee: Diese Diplomarbeit zeigt, welche Möglichkeiten es bei der Verbindung vom Fremdsprachen- und Musikunterricht gibt. Eine sinnvolle Verbindung von diesen Schulfächern führt bei Schülern zur Entwicklung einiger Schlüsselkompetenzen und zur Realisierung einiger Querschnittthemen, die durch das Rahmenprogramm für die Grundschulbildung gegeben sind. Der Musikunterricht kann zur Entwicklung von sprachlichen Mitteln und kommunikativen Fertigkeiten in der Fremdsprache beitragen; eine allmähliche Verbindung von diesen Schulfächern führt zum Musikunterricht in der Fremdsprache – das entspricht der Methode CLIL. In der Diplomarbeit werden auch konkrete Beispiele (für Deutsch, Englisch und Französisch als Fremdsprache) mit methodischen Anweisungen angeboten.

Schlüsselbegriffe: Fremdsprachenunterricht, Musikunterricht, Fremdsprache und Musik, CLIL

Obsah

1. Úvod.....	10
2. Charakteristika vzdělávacích oborů.....	11
2.1. Cizí jazyk na prvním stupni základní školy.....	11
2.2. Hudební výchova na prvním stupni základní školy.....	12
2.3. Propojení cizího jazyka a hudební výchovy	15
2.3.1 Klíčové kompetence	15
2.3.2. Průřezová témata.....	17
2.3.3. Poznatky hudební psychologie	19
3. Rozvíjení cizího jazyka pomocí hudebních prostředků.....	19
3.1. Jazykové prostředky	21
3.1.1. Fonetika	21
3.1.2. Gramatika.....	25
3.1.3. Slovní zásoba	27
3.2. Řečové dovednosti	29
3.2.1. Receptivní řečové dovednosti	29
3.2.2. Produktivní řečové dovednosti	31
3.2.3. Interaktivní řečové dovednosti.....	31
4. Výuka hudební výchovy prostřednictvím cizího jazyka.....	32
4.1. Práce s notovým zápisem.....	32
4.1.1. Názvy not.....	32
4.1.2. Dynamická znaménka.....	34
4.1.3. Další náměty	35
4.2. Práce s poslechovými skladbami	35
4.2.1. Obecná cvičení.....	36
4.2.2. Práce s konkrétními skladbami	37
4.3. Hudební nástroje	41
4.3.1. Vlastnosti hudebních nástrojů.....	41
4.3.2. Názvy hudebních nástrojů	41
4.4. Práce s písní	42
4.4.1. Mary had a little lamb	43
4.4.2. I went to visit a farm one day	47
4.4.3. Old Mac Donald.....	49
4.4.4. Summ, summ, summ	51
4.4.5. Der Kuckuck und der Esel	54
4.4.6. Die Affen rasen durch den Wald	57
4.4.7. Auf der Mauer, auf der Lauer	59
4.4.8. Le coq est mort	61
4.4.9. Un chien vint dans l'office.....	63
5. Závěr	65
6. Seznam použité literatury	66
 Příloha č. 1	 1
Příloha č. 2	2
Příloha č. 3	3

Příloha č. 4	5
Příloha č. 5	7
Příloha č. 6	10
Příloha č. 7	14
Příloha č. 8	16

1. Úvod

Od školního roku 2007/2008 budou muset všechny základní školy pracovat podle svého školního vzdělávacího programu, vytvořeného podle Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání (dále jen RVP ZV). Učitelé hledají způsoby, jak naplnit očekávané výstupy jednotlivých oborů, jak vést žáky k dosažení kompetencí daných tímto dokumentem, jak do výuky začlenit průřezová témata, jak přispět k naplnění cílů základního vzdělávání.

Podle RVP ZV má mít vyučování na prvním stupni činností a praktický charakter, který motivuje žáky k dalšímu učení. Podnětné a tvůrčí školní prostředí má nabízet možnosti pro žáky velmi schopné i pro žáky méně nadané; žáci mají být vedeni k tvoření, objevování a nacházení vhodných cest řešení problémů. Přátelská a vstřícná atmosféra by měla každému žákovi pomoci při poskytování prostoru k aktivnímu učení a k rozvíjení jeho osobnosti.

Existuje mnoho různých cest, jak dosáhnout tohoto pojetí základního vzdělávání. Cílem této diplomové práce je představit jednu z nich. Spočívá v částečném propojení dvou vzdělávacích oborů, a to hudební výchovy a cizího jazyka. Prolínání a vzájemné doplňování těchto dvou oborů může pomoci mimo jiné při zařazování a realizaci některých průřezových témat a při rozvíjení některých klíčových kompetencí.

Práce svým pojetím odpovídá jednomu z inovativních přístupů, který je podporován Evropskou unií. Tento přístup se nazývá CLIL (Content and Language Integrated Learning) a spočívá v tom, že jsou některé předměty vyučovány v cizím jazyce (případně v regionálním jazyce, jazyce menšin či v jiném úředním jazyce dané země). I v Národním plánu výuky cizích jazyků je částečná nebo úplná výuka některých předmětů v cizím jazyce (CLIL) zmíněna jako účinný nástroj ke zlepšení jazykových znalostí a dovedností žáků; „metoda, která umožňuje, aby si žáci zároveň obsahem učiva zlepšovali a osvojovali i kompetence v cizím jazyce“ (Národní plán výuky cizích jazyků, s.).

Propojení výuky hudební výchovy a cizího jazyka bude v této diplomové práci předvedeno na konkrétních příkladech, které lze využít jako metodický

materiál při výuce žáků základní školy (se zaměřením na první stupeň základní školy).

2. Charakteristika vzdělávacích oborů

2.1. Cizí jazyk na prvním stupni základní školy

Cizí jazyk je v RVP ZV součástí vzdělávací oblasti Jazyk a jazyková komunikace. Tato vzdělávací oblast zaujímá v základním vzdělávání stěžejní postavení (srov. RVP ZV, 2005, s. 20).

Cizímu jazyku se od školního roku 2006/2007 vyučuje od třetí třídy v časové dotaci tři hodiny týdně. Žákům musí být přednostně nabízen jazyk anglický (vzdělávací systém nezaručuje návaznost ve vzdělávání jiného cizího jazyka při přechodu žáka na jinou základní nebo střední školu); v této práci se mimo tohoto jazyka zabývám materiály v jazyce německém a francouzském. Lze je využít v rámci nepovinné výuky cizího jazyka nebo na druhém stupni ve vzdělávacím oboru Další cizí jazyk, případně pro oživení výuky prvního cizího jazyka či hudební výchovy při využití průřezového tématu Multikulturní výchova.

Cílem výuky cizího jazyka na základní škole je dosažení úrovně A2 podle Společného evropského referenčního rámce pro jazyky. Na konci prvního stupně se jedná zhruba o úroveň A1, tj. dokázat komunikovat pomocí nejběžnějších každodenních výrazů a základních frází, které se týkají vlastní osoby, známých lidí a blízkých věcí.

Výuka cizího jazyka by měla zahrnovat také porovnávání společných rysů a odlišností ve způsobu života lidí cizojazyčné země, jejich kulturních tradic.

V RVP ZV jsou očekávané výstupy na konci prvního stupně základní školy popsány následovně:

RECEPTIVNÍ ŘEČOVÉ DOVEDNOSTI (čtení, poslech): žák rozumí známým slovům a jednoduchým větám se vztahem k osvojovaným tématům; rozumí obsahu a smyslu jednoduchých autentických materiálů (časopisy, obrazové a poslechové materiály) a využívá je při své práci; čte nahlas plynule a foneticky správně jednoduché texty obsahující známou slovní zásobu; vyhledá v

jednoduchém textu potřebnou informaci a vytvoří odpověď na otázku; používá dvojjazyčný slovník

PRODUKTIVNÍ ŘEČOVÉ DOVEDNOSTI (mluvení, psaní): žák sestaví gramaticky a formálně správně jednoduché písemné sdělení, krátký text a odpověď na sdělení; vyplní své základní údaje do formulářů; reprodukuje ústně i písemně obsah přiměřeně obtížného textu a jednoduché konverzace; obměňuje krátké texty se zachováním smyslu textu

INTERAKTIVNÍ ŘEČOVÉ DOVEDNOSTI (dialog, konverzace): aktivně se zapojí do jednoduché konverzace, pozdraví a rozloučí se s dospělým i kamarádem, poskytne požadovanou informaci

2.2. Hudební výchova na prvním stupni základní školy

Hudební výchova je v RVP ZV součástí vzdělávací oblasti Umění a kultura. Minimální časová dotace pro tuto oblast (zahrnuje vzdělávací obory Hudební výchova a Výtvarná výchova) je v 1. až 5. ročníku celkem minimálně dvanáct hodin.

V této vzdělávací oblasti si žáci osvojují umělecké, estetické poznávání a chápání světa. Rozvíjí se u nich tvořivost, specifické cítění, vnímavost k uměleckému dílu i k okolnímu světu, a to i nonverbálním vyjadřováním (tón, zvuk, mimika, barva...). Žáci se seznamují s uměleckými výrazovými prostředky, učí se s nimi tvořivě pracovat, chápat a interpretovat je jako svébytné komunikační prostředky a užívat jich jako prostředků pro sebevyjádření.

Vzdělávací oblast Umění a kultura směřuje mimo jiné k tomu, aby žáci pochopili umění jako specifický způsob poznání, aby dokázali užívat jazyka umění jako svébytného prostředku komunikace, aby umění a kulturu chápali jako neoddělitelné součásti lidské existence, aby rozvíjeli svůj tvůrčí potenciál, kultivovali své projevy a potřeby, utvářeli si hierarchie hodnot, aby přistupovali tolerantně k různorodým kulturním hodnotám současnosti i minulosti a ke kulturním projevům různorodých skupin, národů a národností. Tato vzdělávací oblast má žákům pomoci k uvědomování si sebe sama jako svobodného jedince,

k tvořivému přístupu ke světu, k obohacování emocionálního života, k nalézání a vyjadřování osobních prožitků i postojů k jevům a vztahům ve světě.

Hudební výchova sestává z činností vokálních (práce s hlasem, dochází ke kultivaci pěveckého i mluvního projevu), instrumentálních (hra na hudební nástroje a její využití při hudební reprodukci i produkci), hudebně pohybových (ztvárňování hudby a reagování na ni pomocí pohybu, tance a gest) a poslechových (aktivní vnímání hudby, její analýza a interpretace). Tyto činnosti se vzájemně propojují, ovlivňují a doplňují, vedou k rozvoji hudebních schopností žáků a projevují se jejich individuálními hudebními dovednostmi (činnosti sluchové, rytmické, pěvecké, intonační, instrumentální, hudebně pohybové, hudebně tvořivé a poslechové).

V pátém ročníku, na konci primárního vzdělávání, by žáci měli dokázat na základě svých individuálních dispozic, schopností a dovedností zpívat intonačně čistě a rytmicky přesně v durových i mollových tóninách, realizovat jednoduchou melodii či píseň zapsanou pomocí not zpěvem, hrou, tancem či doprovodnou hrou na jednoduché, případně složitější hudební nástroje, ztvárnit hudbu pohybem s využitím tanečních kroků, vytvářet jednoduché přede hry, mezihry a dohry a elementárně hudebně improvizovat. Žák by měl v proudu znějící hudby rozpoznat některé hudební výrazové prostředky (změnu rytmu, tempa, dynamiky, zřetelnou změnu harmonie) a hudební formu jednoduché písně či skladby.

V RVP ZV je sepsáno i doporučené učivo, které naplňuje výše popsané výstupy. Závazné jsou pouze výstupy, učivo si vyučující může upravit. V následující tabulce přesto učivo z RVP ZV uvádím, a to z toho důvodu, že se k němu budu vracet v praktické části této práce.

Tab. 1 - Hudební výchova – učivo (podle RVP ZV, 2005, s. 66 – 67)

VOKÁLNÍ ČINNOSTI	pěvecký a mluvní projev	pěvecké dovednosti (dýchání, výslovnost, nasazení a tvorba tónu, dynamicky odlišený zpěv), hlasová hygiena, rozšiřování hlasového rozsahu
	hudební rytmus	realizace písni ve 2/4, 3/4 a 4/4 taktu
	dvojhlas a vícehlas	prodleva, kánon, lidový dvojhlas apod.
	intonace, vokální improvizace	diatonické postupy v durových a mollových tóninách (V., III. a I. stupeň, volné nástupy VIII. a spodního V. stupně apod.), hudební hry (ozvěna, otázka - odpověď apod.)
	záznam vokální hudby	zachycení melodie písně pomocí jednoduchého grafického vyjádření (např. linky), nota jako grafický znak pro tón, zápis rytmu jednoduché písně, notový zápis jako opora při realizaci písně
INSTRUMENTÁLNÍ ČINNOSTI	hra na hudební nástroje	reprodukce motivů, témat, jednoduchých skladbiček pomocí jednoduchých hudebních nástrojů z Orffova instrumentáře, zobcových fléten, keyboardů apod.
	rytmizace, melodizace a stylizace, hudební improvizace	tvorba předeher, meziher a doher s využitím tónového materiálu písně, hudební doprovod (akcentace těžké doby v rytmickém doprovodu, ostinato, prodleva), hudební hry (ozvěna, otázka – odpověď), jednoduchá písňová forma (a – b)
	záznam instrumentální melodie	čtení a zápis rytmického schématu jednoduchého motivku či tématu instrumentální skladby, využití notačních programů
HUDEBNĚ POHYBOVÉ ČINNOSTI	taktování, pohybový doprovod znějící hudby	dvoudobý, třídobý a čtyřdobý takt, taneční hry se zpěvem, jednoduché lidové tance
	pohybové vyjádření hudby a reakce na změny v proudu znějící hudby	pantomima a pohybová improvizace s využitím tanečních kroků
	orientace v prostoru	utváření pohybové paměti, reprodukce pohybů prováděných při tanci či pohybových hrách
POSLECHOVÉ ČINNOSTI	kvality tónů	délka, síla, barva, výška
	vztahy mezi tóny	souzvuk, akord
	hudební výrazové prostředky a hudební prvky s výrazným sémantickým nábojem	rytmus, melodie, harmonie, barva, kontrast a gradace, pohyb melodie (melodie vzestupná a sestupná), zvukomalba, metrické, rytmické, dynamické, harmonické změny v hudebním proudu
	hudba vokální, instrumentální, vokálně instrumentální, lidský hlas a hudební nástroj	
	hudební styly a žánry	hudba taneční, pochodová, ukolébavka apod.
	hudební formy	malá písňová forma, velká písňová forma, rondo, variace
	interpretace hudby	slovní vyjádření (jaká je to hudba a proč je taková)

2.3. Propojení cizího jazyka a hudební výchovy

V bodech 2.1. a 2.2. byly popsány požadované výstupy a kompetence ze vzdělávacích oborů Cizí jazyk a Hudební výchova. Je možné v nich nalézt společné rysy, které lze rozvíjet propojením obou oborů.

Cizí jazyk i jazyk umění jsou svébytnými prostředky komunikace. Při výuce obou z nich (v oblasti umění v hudbě) se využívají poslechové materiály, u obou se od žáků požaduje určitá reprodukce obsahu slyšeného. Obě oblasti se zaměřují na porovnání společných rysů a odlišností ve způsobu života lidí cizojazyčné země, jejich kulturních tradic. Žáci se učí toleranci k různým kulturním hodnotám současnosti, minulosti a ke kulturním projevům různorodých skupin, národů a národností. Oba tyto vzdělávací obory by měly rozvíjet vnímavost k okolnímu světu a tvořivost žáků.

V této práci je kladen důraz na to, aby byl ve vyučovací jednotce vytvořen prostor pro vlastní aktivitu, činnost a tvořivost žáků. „Hudební výchova založená na principu tvořivosti přispívá velkou měrou k celkové kultivaci osobnosti žáků – rozvíjejí se jejich základní hudební schopnosti, interpretační dovednosti a návyky, zvyšuje se jejich hudebně teoretický obzor, formují rysy hudebně tvořivého myšlení, uplatňuje fantazie.“ (Váňová, 1984, s. 113) Hudební tvořivost má také vliv na rozvoj mezilidských vztahů – žáci se při kolektivní improvizaci sbližují, rozvíjí se jejich smysl pro disciplinovanost v kolektivu, pro zodpovědnost a smysl společné práce (srov. Váňová, 1984, s. 114).

2.3.1 Klíčové kompetence

Učivo je v RVP ZV chápáno jako „prostředek k osvojení činnostně zaměřených očekávaných výstupů, které se postupně propojují a vytvářejí předpoklady k účinnému a komplexnímu využívání získaných schopností a dovedností na úrovni klíčových kompetencí“ (RVP ZV, 2005, s. 14).

Jednotlivé kompetence jsou v RVP ZV definovány jako dovednosti, které si žák osvojil během celého základního vzdělávání. Pro potřeby této práce budou zjednodušeny a omezeny na ty, které zvládne žák na konci 5. ročníku. Všechny

uvedené kompetence je možné rozvíjet v rámci cizího jazyka i hudební výchovy. Konkrétní příklady toho, jaké možnosti učitel i žák mají, jsou uvedeny v praktické části této práce.

Kompetence k učení: žák pracuje s informacemi, propojuje je a využívá je v tvůrčích činnostech a praktickém životě; žák pozoruje a experimentuje; žák posoudí vlastní pokrok a určí překážky či problémy bránící učení; žák kriticky zhodnotí výsledky svého učení

Kompetence k řešení problémů: žák vyhledá informace vhodné k řešení problému, získané vědomosti a dovednosti využívá k objevování různých variant řešení; žák si uvědomuje zodpovědnost za svá rozhodnutí a výsledky svých činů zhodnotí

Kompetence komunikativní: žák formuluje a vyjadřuje své myšlenky a názory v logickém sledu; žák rozumí různým typům textů a záznamů, obrazových materiálů, běžně užívaných gest, zvuků a jiných informačních a komunikačních prostředků

Kompetence sociální a personální: žák spolupracuje ve skupině, podílí se společně s pedagogy na vytváření pravidel práce v týmu; žák se podílí na utváření příjemné atmosféry v týmu; žák chápe potřebu efektivně spolupracovat s druhými při řešení daného úkolu; žák si vytváří pozitivní představu o sobě samém, která podporuje jeho sebedůvěru a samostatný rozvoj

Kompetence občanské: žák je schopen vcítit se do situací ostatních lidí, odmítá útlak a hrubé zacházení, uvědomuje si povinnost postavit se proti fyzickému i psychickému násilí; žák si je vědom svých práv a povinností ve škole i mimo ni; žák projevuje pozitivní postoj k uměleckým dílům, smysl pro kulturu a tvořivost

Kompetence pracovní: žák používá bezpečně a účinně materiály, nástroje a vybavení

2.3.2. Průřezová témata

Propojení očekávaných výstupů představují také průřezová témata. Každé průřezové téma je v RVP ZV rozpracováno do tematických okruhů; ty obsahují jednotlivá témata, náměty, činnosti. Podle RVP ZV jsou to „okruhy aktuálních problémů současného světa, ... jsou důležitým formativním prvkem základního vzdělávání, vytvářejí příležitosti pro individuální uplatnění žáků i pro jejich vzájemnou spolupráci a pomáhají rozvíjet osobnost žáka především v oblasti postojů a hodnot, ... přispívají ke komplexnosti vzdělávání žáků a pozitivně ovlivňují proces utváření a rozvíjení klíčových kompetencí žáků. Žáci dostávají možnost utvářet si integrovaný pohled na danou problematiku a uplatňovat širší spektrum dovedností.“ (RVP ZV, 2005, s. 90). Všechna průřezová témata musejí být realizována na 1. i na 2. stupni ZŠ, i proto se nabízí pojednání o možnostech aplikace některých z nich v propojení hudební výchovy a cizího jazyka.

Pro účely této práce jsou vybrána pouze dvě průřezová témata, jež jsou propojením výuky cizího jazyka a hudební výchovy nejlépe realizovatelná, a to „Osobnostní a sociální výchova“ a „Multikulturní výchova“. Pokud se při propojení předmětů budeme zabývat určitou tematikou (v případě této práce tematikou zvířat), může se do hry dostat i další průřezové téma (v této práci environmentální výchova, kvůli příliš malému záběru do této tematiky jí však nebude věnována pozornost – pro naplnění tohoto průřezového tématu by bylo třeba zapojit ještě další vzdělávací oblasti). Možnost realizace obou průřezových témat bude nastíněna v praktické části této práce.

Následující obsahy průřezových témat i tematické okruhy jsou zpracovány za pomoci RVP ZV (2005), vybrány jsou pouze ty části, které je možné uplatňovat při propojení hudební výchovy a cizího jazyka.

Osobnostní a sociální výchova: jejím smyslem je pomáhat každému žákovi utvářet praktické životní dovednosti, hledat vlastní cestu k životní spokojenosti založené na dobrých vztazích k sobě samému i k dalším lidem a světu; vede

k porozumění sobě samému a druhým, napomáhá k zvládnutí vlastního chování, přispívá k utváření dobrých mezilidských vztahů ve třídě i mimo ni, utváří a rozvíjí základní dovednosti pro spolupráci, rozvíjí základní dovednosti dobré komunikace a k tomu příslušné vědomosti, umožňuje získat základní sociální dovednosti pro řešení složitých situací (např. konfliktů), přináší vědomosti týkající se duševní hygieny; pomáhá k utváření pozitivního (nezraňujícího) postoje k sobě samému a k druhým, vede k uvědomování si hodnoty spolupráce a pomoci, různosti lidí, názorů, přístupů k řešení problémů, přispívá k uvědomování mravních rozměrů různých způsobů lidského chování, napomáhá primární prevenci sociálně patologických jevů a škodlivých způsobů chování; je zaměřena také na užití každodenní verbální komunikace jako klíčového nástroje jednání v různých životních situacích, prohlubuje vztah mezi verbální a neverbální složkou komunikace

Tematické okruhy: cvičení smyslového vnímání, pozornosti a soustředění, cvičení dovedností zapamatování, řešení problémů; já jako zdroj informací o sobě, druhí jako zdroj informací o mně, moje tělo, co o sobě vím a co ne; dovednosti pro pozitivní naladění mysli a dobrý vztah k sobě samému; cvičení pro rozvoj základních rysů kreativity (pružnosti nápadů, originality, schopnosti vidět věci jinak, citlivosti, schopnosti „dotahovat“ nápady do reality), tvořivost v mezilidských vztazích; poznávání lidí – pozornosti vůči odlišnostem a hledání výhod v odlišnostech; řeč těla, zvuků a slov, komunikace v různých situacích (omluva, prosba); kooperace; analýzy vlastních i cizích postojů a hodnot a jejich projevů v chování lidí

Multikulturní výchova: umožňuje žákům seznamovat se s rozmanitostí různých kultur, jejich tradicemi a hodnotami (specifika národností žijících ve společném státě); poskytuje žákům základní znalosti o různých etnických a kulturních skupinách žijících v české a evropské společnosti; rozvíjí schopnost poznávat a tolerovat odlišnosti jiných národnostních, etnických, náboženských, sociálních skupin; napomáhá prevenci vzniku xenofobie; učí žáky vnímat odlišnost jako příležitost k obohacení, nikoli jako zdroj konfliktu; zabývá se

vztahy mezi učiteli a žáky, mezi žáky navzájem, mezi školou a rodinou, mezi školou a místní komunitou

Tematické okruhy: kulturní difference; lidské vztahy (předsudky, tolerance, empatie); etnický původ; multikulturalita – prostředek vzájemného obohacování, specifické rysy jazyků, význam užívání cizího jazyka jako nástroje dorozumění a celoživotního vzdělávání

2.3.3. Poznatky hudební psychologie

Někteří hudební psychologové a pedagogové (Franěk, Váňová) se shodují na tom, že „aktivní hudební činnost může také pozitivním způsobem ovlivňovat chování dětí a mládeže“ (Franěk, 2005, s. 164). Zdá se, že při učení se hře na hudební nástroj se může zlepšit disciplína, koncentrace, schopnost relaxace, spolehlivost, odpovědnost i chápání své vlastní osobnosti; jeden z výzkumů ukázal, že „jednoznačně největší účinek hudby se projevoval v oblasti chování, rozvoje osobnosti a sociálních vztahů“ (Franěk, 2005, s. 164), vznikalo méně konfliktů se spolužáky a učiteli.

Nejvýraznější vliv na rozvoj mimohudebních oblastí má hudební výchova v předškolním věku, ale i v pozdějším věku může hudba vést například ke zlepšení prostorově-časového chápání (srov. Franěk, 2005, s. 165).

3. Rozvíjení cizího jazyka pomocí hudebních prostředků

Začlenění hudební výchovy, zejména zpěvu cizojazyčných písní, do výuky cizího jazyka považují mnozí autoři za velmi přínosné. Hudba může být v cizím jazyce zdrojem motivace, může mít relaxační účinky a může velmi dobře sloužit k upevnění cizího jazyka nenásilnou formou.

A. Aignerová (2002, s. 25) uvádí, že „zprostředkování nových struktur a jejich automatizace prostřednictvím vyučovacích písní jsou účinnou metodou osvojování jazyka. Snadnější a rychlejší učení frází a obrátů nese s sebou možnost

během krátké doby vést bez zbytečných zábran jednoduchou konverzací a navodit pocit úspěchu, který má motivující charakter.“

Hudba ve výuce cizího jazyka může být zprostředkovatelem reálií dané země – s její pomocí je možné tematizovat kulturní zvláštnosti, informovat o aktuálních kulturních tendencích v dané zemi, diskutovat o hudebních stylech a tendencích současné hudby pro mládež (srov. Westhofen, 2006). Zároveň může být určitou reklamou pro výuku cizího jazyka (srov. Cemillan, 2006).

Váňová (1984, s. 114) vyjadřuje přesvědčení o tom, že vliv hudební výchovy, která rozvíjí hudební sluch dítěte, se projevuje i tak, že se dítě „snadněji učí cizím jazykům, lépe recituje, zlepšuje se jeho dikce, artikulace, rytmický a dynamický spád řeči“.

Byla by škoda nevyužít řadu možností, které propojení hudební výchovy a cizího jazyka nabízí; je však třeba dbát na to, aby kvůli zaměření na pouze jednu oblast (snaha o prolomení monotónnosti, relaxace nebo cvičení pro upevnění jazyka) nevznikl stereotyp a aby se nenarušilo kouzlo, které přináší různorodost práce v této oblasti.

Následující kapitoly ukazují, jakým způsobem je možné vyučovat a procvičovat jazykové prostředky a řečové dovednosti prostřednictvím hudební výchovy. Je vhodné, aby žáci využívali při hudebních činnostech (zpěv, rytmická cvičení, poslech) také zrakových vjemů, např. notového zápisu nebo melodické linky, nebo pohybových činností, např. ukazování změny výšek, pohyb doprovázející staccato, legato. „Zrakové podněty na rozdíl od sluchových nemizí v okamžiku, zůstávají. Je tak možné srovnávat jednotlivé tóny, jejich délku i výšku. Sluchové vnímání můžeme obohatit také pohybovými podněty. Ty žákům pomáhají zejména uvědomit si změny výšek tónů a směr melodického pohybu.“ (Melkus, 1970, s. 71n.)

Velkým motivačním faktorem pro žáky mladšího školního věku je tematika zvířat. Tohoto okruhu lze vhodně využít při nácviku dovedností v cizím jazyce, hudební výchova k tomuto tématu také nabízí velké množství materiálů a podnětů. Praktická část této práce se zaměřuje právě na tuto tematiku, čímž se nabízí možnost propojení i s dalšími předměty (prvouka, přírodověda, výtvarná výchova).

3.1. Jazykové prostředky

3.1.1. Fonetika

„Zpěv přináší jazykovému vyučování především krásnou výslovnost. Naučí-li se žák při zpěvu krásně tvořit tón a pěkně vyslovovat slabiky, slova i věty, získává tím i krásná mluva při čtení a recitování básní.“ (Cmíral, 1958, s. 130)

Nácvik správné výslovnosti je záležitostí, která by měla probíhat již v úplném počátku výuky cizího jazyka. Právě prvotní fáze bývá pro nácvik výslovnosti velmi důležitá, špatné návyky se později těžko odbourávají. V žádném případě není možné vnímat fonetiku ve výuce cizího jazyka izolovaně, je totiž součástí různých dalších složek a je důležité ji začlenit i do gramatických či lexikálních cvičení, čtení, psaní a mluvení. (srov. Dieling, Hirschfeld, 2001, s. 64)

Pro nácvik správné výslovnosti je třeba žáky získat. U žáků mladšího školního věku by motivace neměla být takovým problémem, jakým bývá u žáků starších, zejména dospělých (je třeba překonat bariéry, ostych). Výslovnostní cvičení nemusí být nezáživná, mnohá jsou vhodná pro navození vhodné atmosféry nebo pro uvolnění atmosféry.

Nejčastější metodou nácviku je metoda napodobení, přičemž někteří žáci potřebují navíc popsat, jak mají hlásky tvořit (poloha rtů, jazyka). Vždy je zapotřebí správná výslovnost toho, koho mají žáci napodobovat (učitel, zpěvák), proto i výběr poslechových písní by měl být zaměřen na ty, kde zpěvák správně vyslovuje.¹ Cílem napodobovacích a rozlišovacích cvičení v hudební výchově je rozvoj diferenciatní schopnosti hudebního sluchu a schopnosti dítěte napodobovat zvuky, jež ho obklopují (srov. Váňová, 1984, s. 47).

Rytmická cvičení

Při nácviku správné výslovnosti se velmi dobře uplatní rytmická cvičení, která v oblasti hudební výchovy rozvíjejí rytmickou tvořivost. Rytmizovaná řeč

¹ Postřeh z vlastní praxe: některé žáky druhého stupně ZŠ je obtížné dovést ke správné výslovnosti. Při zpěvu s písní nazpívanou rodilým mluvčím však tento problém odpadá a mnozí žáci se spontánně přibližují zpěvákově výslovnosti.

„pomáhá rozvíjet v dětech smysl pro rytmus, dynamiku, tempo, barvu zvuku“ (Kurková, 1981, s. 14), „podporuje rozvoj rytmického cítění žáků, jež se opírá o metrickorytmickou strukturu lidské řeči“ (Váňová, 1984, s. 47).

Hra na ozvěnu – učitel deklamuje se správnou výslovností slova, která žáci opakují, rytmické schéma je přitom možné nakreslit na tabuli.

Příklady slov, v nichž se procvičuje výslovnost stejné hlásky a přitom mají stejné rytmické schéma: *sehen – gehen – lesen; weh - geh' - Zeh; where – what - why*

Deklamace textu – při nácvičku cizojazyčných říkadel, rozpočítadel nebo jazykolamů (Zungenbrecher, Tongue Twisters, virelangues) se dá uplatnit deklamace textu podle daného rytmického schématu. Jazykolamy mohou být vhodné také jako dechová cvičení (hra, kolik jich žáci zvládnou říct na jeden nádech). Říkadla i jazykolamy lze využít také pro procvičování označení dynamiky v hudbě (učitel ukazuje označení *ff, f, mf, p, pp, cresc., decresc.* – žáci hromadně přednášejí podle toho, které označení učitel ukazuje; obměna takového cvičení je v kap. 4.1.).

Rytmický dvojhlas, kánon – některá říkadla i jazykolamy jsou vhodná pro to, aby je žáci deklamovali jako rytmický dvojhlas nebo jako rytmický kánon. Příklad rytmického dvojhlasu:

1. skupina:

„Esel essen Nesseln nicht, Nesseln essen Esel nicht“ – rytmické schéma:

2. skupina:

„Esel, Esel, Esel, Esel“ – rytmické schéma:

Při práci se stejným jazykolamem jako rytmickým kánodem by každá další skupina začala deklamovat, když předchozí skupina začne deklamovat druhý takt.

Melodickorytmický dvojhlas – obměnou rytmického dvojhlasu může být melodickorytmický dvojhlas, při němž je jeden hlas reprezentován melodií, druhý rytmem.

Příklad melodickorytmického dvojhlasu:

Esel essen Nesseln nicht, Nesseln essen Esel nicht.

E - sel, E - sel, E - sel, E - sel.

Příklady možných jazykolamů:

němčina:

*Esel essen Nesseln nicht, Nesseln essen Esel nicht.
Oma kocht Opa Kohl. Opa kocht Oma Kohl.
Zwischen zwei Zwetschgenzweigen zwitscherten zwei Schwalben.
Klitze kleine Kinder können keinen kleinen Kirsch kern knacken.
Schneiders Schere schneidet scharf. Scharf schneidet Schneiders Schere.
Fischer's Fritz fischt frische Fische, frische Fische fischt Fischer's Fritz.
Zehn Ziegen zogen zehn Zentner Zucker zum Zoo.
Fünf Füchse fingen fünf fette, feiste Feldmäuse.*

angličtina:

*Three free throws.
Two witches watch two watches. Which witch watches wich watch?
Red lorry, yellow lorry, red lorry, yellow lorry.*

francouzština:

*Si mon tonton tond ton tonton, ton tonton tondu sera !
Si six cent scies scient six cent saucisses, six cent six scies scieront six cent six saucissons.
Si tu te tues, tu te tues.
Mon père est maire, mon frère est masseur.*

Melodická cvičení

Již během *rozezpívání* je možné využít nácviku obtížnějších hlásek cizího jazyka (rozezpívání obsahující slabiky nebo slova obsahující takové hlásky).

Hra na ozvěnu – dá se uplatnit stejně jako rytmická hra na ozvěnu.

Vymysli melodii – tvořivý melodický úkol, žáci mají za úkol (samostatně nebo ve skupinách) vymyslet na jedno říkadlo nebo jazykolam melodii, celou skladbičku pak ostatním zazpívají (se správnou výslovností)

Zazpívej jako ... – cvičení, při kterém se učí žáci pracovat se svým hlasem (melodický pohyb, barva hlasu, expresivní charakteristika hlasu), srov. Váňová, 1989, s. 154; dané slovo, říkanku, jazykolam (se specifickými hláskami k nacvičení správné výslovnosti) žák zpívá jako zadaná postava, zvíře - např. medvěd, malý pták, včela, zlá baba, přísná paní, čert, skřítek (žák může vymyslet vlastní melodii, uplatňuje různou výšku i barvu tónů); ostatní žáci hádají, kdo je předváděn

Jak melodie končí? – doplňovací cvičení, které „učí žáka navázat na předcházející hudební podněty, pokračovat v hudebním proudu a respektovat přitom zákonitosti jeho výstavby“ (Váňová, 1984, s. 47); učitel žákům předzpívá část říkadla, jazykolamu, žáci doplňují několik tónů nebo závětí

Co ukazují? – cvičení, které podporuje uvědomění si výšek tónů a práci s hlasem; žáci procvičují jednu obtížnější samohlásku cizího jazyka (samohlásku ideálně v jednoslabičném slově), učitel zahraje či zazpívá základní tón, pak žáci zpívají podle toho, zda učitel pohybuje rukou výš nebo níž, vyšší nebo nižší tóny. Místo učitele může pohyb předvádět jeden žák.

Další hry

Záměna hlásek – některé cizojazyčné písně se hodí k tomu, aby se v nich obměnily všechny samohlásky za jednu. Pro němčinu se pro takové cvičení hodí píseň *Drei Chinesen mit dem Kontrabass* (Dieling, Hirschfeld, 2001, s. 76), která je uvedena v příloze č. 1.

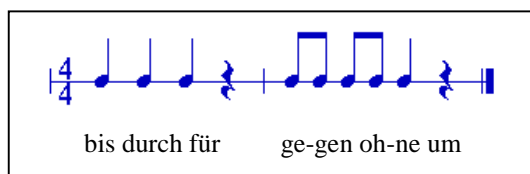
Němá artikulace – toto cvičení se hodí při nácviku výslovnosti slov, která jsou obsažena v písničce – žáci obdrží kartičku s napsaným slovem, toto slovo pouze artikulují a ostatní hádají, o jaké slovo se jedná (možno hrát i ve skupinách)

Cvičení dynamiky – učitel nebo jeden z žáků přednáší říkadlo, jazykolam nebo pouhé slovo, na němž se má procvičit správná výslovnost, s různou hlasitostí; ostatní žáci na dynamiku reagují – při tiché deklamaci jsou ve dřepu, při středně silné stojí, při velmi silné si stoupají na špičky a rukama se snaží dosáhnout co nejvýše, na zeslabování a zesilování reagují změnami mezi těmito fázemi

3.1.2. Gramatika

Rytmická cvičení užívají někteří učitelé jako mnemotechnickou pomůcku pro nácvik gramatických pravidel (srov. Sperber, 1989):

předložky se 4. pádem v němčině se lze naučit ve spojení s následujícím rytmiickým schématem (Sperber, 1989, s. 206):

Jako mnemotechnickou pomůcku pro zapamatování gramatických jevů lze užít také melodie některé známé písně:

Sperber, 1989, s. 206, uvádí melodii písně Bratře Kubo pro nácvik a zapamatování německých předložek pojících se se 4. pádem: *durch, für, gegen, durch für gegen, ohne um, ohne um, durch, für, gegen, ohne, durch, für, gegen, ohne, ohne, um, ohne, um*

Pro nácvik německých předložek pojících se se 3. pádem lze využít melodie Straussova valčíku „Der Donauwalzer“ (Na krásném modrém Dunaji) nebo melodie písně „Old Mac Donald“ (srov. Sperber, 1989, s. 210) nebo opět melodie písně Bratře Kubo (Sperber, 1989, s. 214).

Někteří vyučující také tvoří vlastní písně, které obsahují předložky (příklady uvádí Sperber, 1989, jedna z písní je přetištěna v příloze č. 2).

Německé předložky pojící se se 3. a 4. pádem zajímavým způsobem zpracoval Uwe Kind. Kromě melodie a vtipného textu je ještě zapojen pohyb, který usnadňuje zapamatování významu předložek (příklad je v příloze č. 3).

Rytmická a melodická cvičení

Následující cvičení je možné využít již u úplných začátečníků, protože si žáci nenásilnou formou upevňují základní gramatická pravidla. Obě cvičení je možné využít rytmicky i melodicky.

Hra na ozvěnu – lze ji použít při procvičování téměř jakéhokoli gramatického učiva – slovosled ve větě oznamovací a v otázce, použití pádů

Hra na otázku a odpověď – využitelná při procvičování slovosledu v otázce a ve větě oznamovací; jedná se o skutečnou otázku (kterou pokládá učitel, později i žáci) a odpověď žáka

U: Was ist das? Ž: Das ist ein Affe.

U: What is this? Ž: This is a frog.

U: Qui est-ce? Ž: C'est un chat.

Hra na řetěz – uplatní se při procvičování časování sloves nebo při procvičování užití určitého a neurčitého členu; vhodná jako rytmická hra časování sloves:

U: Ich spiele Klavier. Ž: Du spielst Klavier. – Ž: Er spielt Klavier. – ...

U: I have got a sister. Ž: You have got a sister. – Ž: He has got a sister. – ...

U: Je suis joli. Ž: Tu es joli. – Ž: Il est joli. – ...

užití určitého a neurčitého členu:

U: Das ist eine Katze. Ž: Die Katze ist weiß. Ž: Das ist eine Henne. ...

U: This is a dog. Ž: The dog is brown. Ž: This is a pig. ...

U: C'est un chien. Ž: Le chien est brun. Ž: C'est un chat. ...

Práce s písní

Zaměňování slovesných osob nebo u pokročilejších žáků obměňování slovesného času je možné použít jako cvičení při práci s některými písněmi.

Při poslechu písně se mohou žáci soustředit na vyhledávání konkrétních gramatických jevů; na základě poslechu opravují v pracovním listě gramatické chyby na správné varianty.

Pro praktické použití a osvojení gramatického učiva existují také písně vytvořené právě pro tento účel, např. písně v příloze č. 4.

3.1.3. Slovní zásoba

V oblasti nácviku slovní zásoby se nabízí řada možností, jak využít hudební prostředky. Pokud má být nácvik slovní zásoby opravdu efektivní, je vhodné cvičení doplnit ještě obrazovými materiály a pohyby, které popisují daný výraz. Vzpomeňme si na slova J.A.Komenského z Velké didaktiky: „Proto budiž učitelům zlatým pravidlem, aby všechno bylo předváděno všem smyslům, kolika možno. Totiž věci viditelné zraku, slyšitelné sluchu, vonné čichu, chutnatelné chuti a hmatatelné hmatu; a může-li něco býti vnímáno najednou více smysly, budiž to předváděno více smyslům.“ (cit. podle Patočka, 1958, s. 80).

Rytmické a melodické hry

Hra na ozvěnu – tuto hru lze vhodně využít k nácviku i k procvičení nové slovní zásoby – učitel řekne slovo nebo frázi v určitém rytmu nebo s určitou melodií, žáci opakují

Kdo víc? – učitel ukáže žákům jednoduché rytmičné schéma (u mladších žáků schéma také zahraje), žáci na základě tohoto schématu hledají odpovídající cizojazyčná slova. Po uplynutí daného časového limitu slova rytmicky přednášejí, pomáhají si přitom tleskáním, pleskáním nebo rytmickými hudebními nástroji. Vítězí skupina / jednotlivec, která našla nejvíce slov. (Aby nedošlo ke zbytečným chybám, je zapotřebí ověřit si, zda žáci rytmickému schématu rozumí. Je možné zadat žákům také tematický okruh, z něhož slova volí.)

NJ: Hund, Bär, Wolf, Maus, Frosch, Fisch, Pferd, Schaf ...

AJ: dog, cat, pig, duck, frog, fish, hors ...

FJ: chat, vache, ours ...

nebo

NJ: Katze, Affe, Pinguin, Henne ...

AJ: pony, penguin, monkey ...

FJ: souris, poulet, cheval ...

Podobnou hru lze hrát se zapojením melodie.

Melodická hra na řetěz – učitel zazpívá melodický obrat na jednoduchou větu. Žáci jej zopakují. Jeden z žáků větu obmění a zazpívá ji na stejnou melodii (je možné, že vznikne jiná rytmiická obměna), ostatní žáci zopakují. Pokračuje další žák s jinak obměněným textem. (Tuto hru s využitím českého jazyka popisuje Kurková, 1981, s. 17.)

učitel:

NJ: die graue Katze

AJ: my little pony

FJ: un petit cheval

Žáci obměňují zvířata nebo barvy, může se tak měnit rytmiické schéma, např.:

NJ: der graue Elefant

AJ: my little guinea-pig

FJ: un orange éléphant

Hra na otázku a odpověď – tato hra je vhodná i pro procvičení slovní zásoby, jako rytmiická hra i jako hra melodická. Učitel položí otázku, žáci na ni odpovídají (aby byl úkol tvořivý, je vhodné, aby žáci vymýšleli v odpovědi vlastní rytmus i melodii), např.:

učitel žák

NJ: Was ist braun? / Ein Affe ist braun.

AJ: What is brown? / Our dog is brown.

FJ: Qui est brun? / Le cheval est brun.

Poslechová cvičení

Pokud má učitel možnost získat nahrávky různých zvuků, lze takových nahrávek využít pro rozvoj diferenční schopnosti hudebního sluchu a zároveň pro rozvoj slovní zásoby. Žáci na základě slyšených zvuků říkají, o jaký zdroj zvuku se jedná. (srov. Váňová, 1984, s. 47)

Práce s písní

Při práci s konkrétní cizojazyčnou písní ve výuce se nabízejí následující cvičení, která napomáhají opakování a rozšiřování slovní zásoby: zaměňovat slova, např. adjektiva (antonyma, synonyma); vyhledat nejdůležitější (klíčová) slova; vyhledat neznámá slova ve slovníku (u začátečníků dvojjazyčném nebo obrázkovém, u pokročilých v jednojazyčném slovníku určeném pro žáky učící se cizí jazyk); zkoušet některá slova definovat pomocí opisu.

Existují také písně, které obsahují slova a výrazy ze stejného sémantického pole, pomocí nichž si žáci opakují a rozšiřují slovní zásobu (srov. Dieling, Hirschfeld, 2001, s. 145).

Některé písně obsahují prvky dialektů nebo hovorové řeči. I těchto prvků lze využít jako cvičení pro rozvoj slovní zásoby (přiřazení spisovných slov, obrázků).

Pro práci se slovní zásobou je možné použít také cvičení uvedená v kapitolách 4.1. – 4.3., při nichž žáci pracují s notovým zápisem, s poslechovými skladbami a s názvy hudebních nástrojů.

3.2. Řečové dovednosti

3.2.1. Receptivní řečové dovednosti

Mezi receptivní řečové dovednosti patří čtení a poslech textů (srov. kap. 2.1.). Samotné čtení nebo poslech cizojazyčných písňových textů však tyto dovednosti nerozvíjí, je třeba nacvičovat je pomocí specifických cvičení. V didaktice cizích jazyků se rozlišují různé typy čtení a poslechu: při intenzivním (totálním) čtení nebo poslechu se požaduje, aby žáci rozuměli celému textu; při extenzivním selektivním čtení nebo poslechu vyhledávají v textu určité informace; při extenzivním globálním čtení nebo poslechu se zaměřují na porozumění centrálních informací (srov. Dahlhaus, 1994, s. 79).

Pro rozvíjení dovednosti čtení žáci pracují s napsaným textem písně; vhodné je, aby zpěv písně nacvičovali až po práci s jejím textem.

Možná cvičení pro rozvoj dovednosti porozumět čtenému textu:

- vyhledat potřebnou informaci (která zvířata jsou v písničce, vyhledání jmen, sloves apod.)
- z rozstříhaného textu vytvořit text původní
- jednotlivým slokám vymyslet nebo přiřadit nadpisy
- vymyslet název písně
- přiřadit jednotlivé sloky písně k obrázkům
- vyhledat neznámá slova ve slovníku

Písně jsou jedním z vhodných textů pro nácvik poslechu – jsou autentickým poslechovým materiálem a jako poslechový text byly vytvořeny (srov. Dahlhaus, 1994, s. 76).

Cvičení pro rozvoj dovednosti porozumět slyšenému textu:

- žáci obdrží písňový text, v němž jsou vynechaná některá slova, při poslechu písně žáci slova doplňují (jednodušší variantou je to, že žáci jsou s vynechanými slovy seznámeni – dostanou je na kartičkách nebo jsou vypsána na tabuli, při poslechu tato slova doplňují na prázdná místa v textu; místo slov také mohou do textu doplňovat obrázky, které buď dostanou, nebo sami dokreslí)
- pracovat s písní jako s diktátem – pasáž, kterou žáci slyší, nakreslí
- žáci obdrží text písně s chybami, podle slyšené písně text opravují
- vyhledat na základě slyšeného textu potřebnou informaci
- skládat rozstříhaný text písně do správného pořadí podle poslechu
- zjistit, jak často se v písni vyskytuje zadané slovo, spojení nebo věta
- vyhledávat rýmy
- žáci obdrží připravený pracovní list s různými větami, v němž označují, zda dané věty svým významem odpovídají textu písně
- žáci obdrží pracovní list, na němž jsou uvedeny neúplné věty z písně, ke každé větě jsou uvedeny tři možné varianty jejího pokračování; žáci vybírají tu variantu, která odpovídá textu písně

O tom, jak lze pracovat s jinými poslechovými skladbami (ne s písněmi), pojednává kap. 4.2.

3.2.2. Produktivní řečové dovednosti

Mezi produktivní řečové dovednosti patří psaní a mluvení (kap. 2.1.). Na základě práce s písní je možné rozvíjet tyto dovednosti pomocí následujících cvičení:

Psaní:

- žáci po poslechu a zpívání písně obdrží formulář, do nějž vyplňují údaje z písně
- žáci zapisují odpovědi na otázky k písním
- písemné obměňování písně (žáci mění slova, slovesné osoby, časy)
- napsat příběh k tématu písně
- napsat dopis zpěvákovi nebo autorovi této písně
- seznámit se pouze s částí písně a další část poté vymýšlet

Mluvení:

- žáci mluví o tom, kdo v písni vystupuje, popisují děj, shrnují obsah
- vytvořit k písni anketu
- opakování a využití frází, které si žáci z písně zapamatovali

3.2.3. Interaktivní řečové dovednosti

Nácvik interaktivních řečových dovedností se částečně kryje s produktivní řečovou dovedností mluvení, avšak zde je nácvik více zaměřen na dialogy, konverzaci. Žáci proto na základě práce s textem (slyšeným, psaným) vyhledávají a hrají dialogy nebo minialogy, připravují si a předvádějí scénky na motivy písně, vžívají se do postav a hrají role.

Velmi vhodné je pro nácvik interaktivních řečových dovedností použít písně, jejichž textem jsou rozhovory na různá témata. Fráze si při zpěvu žáci

snáze zapamatují a vhodně je používají i v reálných situacích. Příkladem pro německý jazyk jsou písně Uwe Kinda (viz příloha č. 3).

4. Výuka hudební výchovy prostřednictvím cizího jazyka

V této kapitole bude představeno, jak je možné do hodiny hudební výchovy (nebo její části) zapojit cizí jazyk jako komunikační prostředek pro zprostředkování obsahu učiva hudební výchovy.

4.1. Práce s notovým zápisem

Některá cvičení, při nichž žáci mohli pracovat s notovým zápisem, jsou popsána v předchozí kapitole. V oněch cvičeních však notový zápis sloužil většinou jako podpora sluchového vnímání, nebyl nutný pro provedení cvičení. Cvičení uvedená v této části však vyžadují, aby si žáci notový zápis osvojili a používali jej.

4.1.1. Názvy not

Obohacením při procvičování not jsou rébusy, při nichž žáci vyvozují cizojazyčné slovo podle toho, jak je zapsané v notách. Toto cvičení je možné provádět také obráceně – učitel zadá slovo, žáci ho mají zapsat v notách. Pro žáky je zajímavé, pokud si toto slovo mohou zahrát na hudební nástroj. Je vhodné, aby žáci k vyvozeným slovům přiřazovali obrázky (pro upevnění pojmu v cizím jazyce). Žáci také mohou přicházet sami na slova, která by bylo možné zapsat do notové osnovy – buď vybírají ze slov, která si pamatují (při dostatečné slovní zásobě), nebo mohou pracovat se slovníkem.

Cvičení je možné využít i u slov, u nichž nelze vyjádřit všechna písmena pomocí notového zápisu; pak se písmena, která vyjádřit lze, zapíše pomocí not a místo ostatních písmen se napíše pomlky, pod pomlky se uvedou patřičná písmena. Příklad pro německý jazyk – (die) Schlange:

Příklady v německém jazyce:

	Bach (der)
	Dach (das)
	Hase (der)
	Fisch (der)
	Asche (die)
	Affe (der)

Příklady v anglickém jazyce (následující příklady je možné použít, pokud budeme noty pojmenovávat českými názvy – jinak by zde mohlo dojít k nesrovnalostem v notě h a b):

	bed
	bad
	bag
	egg
	fish
	he has

Jako soutěž mezi jednotlivci nebo skupinami může být pojato toto cvičení: učitel do notové osnovy zapíše určitou notu. Úkolem žáků je vymyslet co nejvíce slov v cizím jazyce, která začínají (končí) hláskou, která je v notách napsána, nebo tuto hlásku obsahují.

Vhodnou variantou pro francouzštinu je využít pro práci s notovým zápisem solmizačních slabik. Na základě solmizačních slabik žáci vyvozují cizojazyčná slova. On-line hra pro žáky učící se francouzštinu je k dispozici na webové stránce <http://www.bonjourdefrance.com/n4/music.htm>. Několik příkladů z této webové stránky [cit. 25-02-2007]:

Doplňte vhodnou solmizační slabiku (do – re – mi – fa – sol – la – si):

....cteur,nimum,ide,mino,gion

Při procvičování stupnic můžeme pracovat přímo s notovým zápisem, základem bude C dur, samozřejmě je možné transponovat.

Úkol pak může vypadat buď tak, že za chybějící solmizační slabiku dosadíme notu v notovém zápise (varianta a), nebo její označení (varianta b).

b)
e₁ nute

4.1.2. Dynamická znaménka

Pro procvičování označení dynamiky v hudbě je možné využít říkadel, rozpočítadel, jazykolamů i obvyklých frází. Učitel ukazuje označení *ff*, *f*, *mf*, *p*, *pp*, *cresc.*, *decresc.* (např. na kartičkách) a žáci hromadně přednášejí text podle toho, které označení učitel ukazuje.

4.1.3. Další náměty

Pracovní listy pro procvičování práce s notovým zápisem jsou k dispozici v příloze č. 5, obsahují označení not, pomlky, klíčů apod. Jsou určeny pro žáky učící se angličtinu, pro jiné jazyky si je učitel musí přepracovat.

S rozvojem výpočetní techniky, která by měla být k dispozici v každé škole a s níž může pracovat velké množství žáků také doma, se pro nenásilné propojení hudební výchovy a cizího jazyka nabízí několik počítačových programů:

Note Worthy Composer – program, v němž je možné skládat hudbu, přehrávat ji a tisknout notové zápisy složených skladeb. Program je v angličtině, časově omezenou verzi lze stáhnout na adrese [cit. 01-04-2007]: <http://www.noteworthysoftware.com/composer/evaluate.htm> .

Klavitomat – německý program určený pro děti, které si chtějí skládat svou hudbu. Jako shareware (časově omezený) je ke stažení na adrese [cit. 01-04-2007]: <http://www.klavitomat.de>

Score-Trainer – německý program pro procvičování názvů not a not na kláviatuře, k dispozici je i demoverze, na: <http://www.midimaster.de/main.htm> [cit. 01-04-2007].

Rhythmus-Trainer – německý program pro procvičování délky not, k dispozici na <http://www.midimaster.de/main.htm> [cit. 01-04-2007], program existuje i v české verzi, ke stažení na <http://www.digihudba.cz> [cit. 01-04-2007].

4.2. Práce s poslechovými skladbami

K tematice zvířat se nabízí množství poslechových skladeb, na nichž lze vhodně rozvíjet hudební schopnosti a zároveň dovednosti v cizím jazyce. Mezi poslechové skladby se v této části nezahrnují písně, které se žáci učí zpívat. Cvičení určená pro práci s písní jako s poslechovou skladbou byla popsána v kap. 3.2.1.

Aby se co nejvíce využilo cizího jazyka, měl by učitel cvičení zadávat v cizím jazyce. Je však nutné ověřit si, zda žáci zadání porozuměli; pokud ne, je

samozřejmě zapotřebí podat zadání i v češtině. Podobně je to s odpověďmi žáků: pokud dokáží podat alespoň část odpovědi v cizím jazyce, měl by toho učitel využít.

4.2.1. Obecná cvičení

Jak se skladba jmenuje?

Žáci poslouchají skladbu (nebo její část), učitel jim název skladby nesdělí. Na základě poslechu žáci hádají název skladby, svou domněnku zdůvodňují. Aby se mohl vyjádřit každý žák, aniž by byl ovlivněn spolužáky, doporučuji využívat k psaní nebo zakreslování odpovědí mazací tabulky.

Varianty:

a) žáci vybírají z několika možných názvů skladby, které jim učitel předloží, výběr svého názvu zdůvodňují

b) žáci nehádají název skladby přímo, ale kladou zjišťovací otázky týkající se názvu skladby (např. Je to zvíře? Je velké?), učitel odpovídá pouze ano – ne

c) žákům jsou předloženy před poslechem obrázky zvířat, během poslechu skladby žáci vybírají, který obrázek se ke skladbě hodí (cvičení může být zaměřeno na výšku, sílu nebo barvu tónů podle výběru obrázků)

d) žáci poslouchají skladbu, při poslechu kreslí své asociace k hudbě; poté svůj obrázek popisují; na základě společných rysů všech obrázků odvozují název skladby

e) žáci poslouchají skladbu, úkolem je sdělit ostatním po poslechu, jakou barvu / barvy by skladbě přiřadili a proč; poté společně na základě svých „barevných“ postřehů vybírají název skladby

f) před poslechem skladby mají žáci za úkol vyjádřit pohybem různá zvířata, např. slon, myška, kočka přibližující se ke kořisti, radostný pejsek, velký pták, malý ptáček; během poslechu přemýšlejí o tom, které zvíře by mohlo vystupovat v dané skladbě (porovnáním svých pohybů před poslechem skladby a hudebními výrazovými prostředky ve skladbě), svou domněnku pak sdělují

Cvičení zaměřená na uvědomělé vnímání hudebních výrazových prostředků

Žákům je sdělen název skladby, žáci k názvu skladby tvoří asociogramy v cizím jazyce (co je k tomuto tématu napadá). Po poslechu skladby vybírají jen ty asociace, které se ke slyšené skladbě hodí a vytvoří výsledný společný „obraz“, který obsahuje odpovídající asociace.

Žáci před poslechem obdrží soubor otázek týkajících se hudebních kontrastů (je skladba rychlá, pomalá, veselá, smutná, hraje se potichu nebo nahlas, hluboko nebo vysoko ...), po poslechu na tyto otázky odpovídají.

Při poslechu skladby nebo její části žáci vnímají, která z následujících vyjádření se ke skladbě hodí (napsána jsou v cizím jazyce): rychle, pomalu, slabě, silně, klid, bouře, pochodovat, tančit.

Cvičení zaměřená na poznávání hudebních nástrojů a práci s nimi

Po poslechu skladby nebo její části žáci určují, které hudební nástroje ve skladbě slyšeli.

Žákům je sdělen název skladby, žáci vybírají hudební nástroje, které by téma skladby mohly vyjadřovat. Při poslechu vnímají, zda tam některý z jimi navržených hudebních nástrojů hrál.

Žáci při poslechu koncertní skladby určují, který nástroj hraje melodii a který nástroj / nástroje doprovod.

Zkušenější žáci mohou po poslechu skladby vymýšlet a vytvářet jednoduché melodie nebo rytmy k tématu skladby na jimi navržené hudební nástroje (k melodiím mohou vytvářet slovní spojení nebo věty).

4.2.2. Práce s konkrétními skladbami

Tato část obsahuje náměty pro práci s konkrétními skladbami; všechna cvičení zde uvedená je možné realizovat se zapojením cizího jazyka.

Camille Saint-Saëns: Karneval zvířat

Labuť

- žáci při poslechu rozlišují melodii a doprovod (pokud uslyší nástroj, který hraje melodii, předvádějí hru na něj), po poslechu nástroje pojmenují
- učitel nalepí na tabuli listy s pojmy „rychle, pomalu, vesele, smutně, vznešeně, pochodovat, tančit, skákat“ v cizím jazyce, žáci vybírají ty, které skladbě odpovídají
- žáci vybírají mezi obrázky zvířat to, které jejich dojmům a pocitům ze skladby odpovídá (medvěd, slepice, kůň, labuť, pes)
- při poslechu žáci pohybem vyjadřují slyšenou hudbu

Želvy

- žáci si poslechnou Kankán J. Offenbacha, při poslechu se mohou pokusit tento tanec pohybově ztvárnit
- po poslechu Offenbachovy skladby učitel pustí Želvy (aniž by název žákům sdělil), žáci během poslechu hledají odpověď na otázku, co bylo v obou skladbách stejné a čím se lišily
- při opakovaném poslechu žáci zkouší tančit stejný tanec, který tančili při Offenbachově skladbě; musí jej však přizpůsobit tempu skladby, kterou poslouchají – pokud se žákům nedaří, učitel jim svým pohybem pomáhá; poté se žáci vyjadřují k tomu, jako co / kdo se při tanci cítili, a tak se dostávají k názvu skladby

Slon

- podobně jako v části Labuť je možné pracovat s odlišením melodie a doprovodu, žáci určují hudební nástroj, který hraje melodii
- učitel na tabuli nalepí listy s pojmy „vysoko, hluboko, rychle, pomalu, tančit, utíkat, poskakovat“, žáci vybírají ty, které se hodí k melodii skladby
- podle poznání sólového hudebního nástroje a správného určení pojmů žáci odhadují, o které zvíře by se mohlo jednat (nápadů by zde mohlo být i více)

- žáci určují metrum skladby (Dá se při této skladbě spíše pochodovat, nebo spíše tančit? Který tanec bychom mohli zatančit – ve velmi pomalém tempu?), velmi pomalý valčík se mohou naučit zatančit

Kohout a slepice

- před poslechem skladby učitel sdělí, že ve skladbě vystupují dvě různá zvířata, žáci mají přijít na to, která a v kterém okamžiku nastupují (zvedají dva odlišně barevné papíry)
- při dalším poslechu skladby vnímají žáci její dynamiku, opět k tomu využívají dva odlišně barevné papíry; naučí se nebo si zopakují názvy pro „slabě, potichu“ a „silně, nahlas“

Akvárium

- při poslechu této skladby žáci kreslí obrázek, poté jej popisují a na závěr se snaží přijít na to, která zvířata ve skladbě vystupovala
- po poslechu se žáci pokoušejí vyjádřit hrou na zvonkohru pohyb ryb v akváriu, vyhledávají další hudební nástroje, kterými by hru doprovázeli, a pojmenovávají je v cizím jazyce

Antilopy

- při poslechu zakreslují žáci melodickou křivku, po poslechu ji popisují (nízko, vysoko, nejdřív, potom ...); podle průběhu melodické křivky se snaží usuzovat na to, kde by se takové zvíře mohlo pohybovat
- podle tempa a určení prostředí žáci určují zvíře, které by mohla skladba vyjadřovat

Robert Schumann: Divoký jezdec

- žáci si vybírají z nabídky učitele slova, která skladbu nejlépe charakterizují (aniž by znali název): rychlá, pomalá, veselá, smutná, housle, klavír, slon, kůň, běžet, spát; pokud má učitel k dispozici noty, může na nich ukázat, které noty rychlé tempo vyjadřují

- žáci si poslechnou pouze úvodní část, při poslechu celé skladby určují, kolikrát se tato část ve skladbě opakovala (dostávají se tak k trojdílné písňové formě ABA a k rozdílu mezi durovou a mollovou částí)

Modest Petrovič Musorgskij: Obrázky z výstavy – Tanec kuřátek ve skořápkách

- žáci si před poslechem skladby ujasní pojmy staccato a legato
- při poslechu skladby žáci určují pomocí pohybu rukama (podobně jako při taktování) části staccatové a části legatové
- žáci hledají odpověď na otázku, které zvíře by se pomocí staccata v této poslechové skladbě dalo vyjádřit
- žákům, kterým se odhad nedaří, je možno pustit zmodernizovanou verzi, kterou zpracoval Isao Tomita (dostupná ve formátu *.rm na <http://listen.to/tomita/>), ta už by měla být pro téměř všechny žáky „čitelná“
- při opakovaném poslechu žáci poznávají, kdy se kuřátka dostala ze skořápek ven

Nikolaj Rimskij – Korsakov: Pohádka o caru Saltánovi - Let čmeláka

- po poslechu se žáci pokoušejí přijít na název skladby (pokud se jim to nedaří, dá učitel vybrat z obrázků zvířat)
- žáci se zaměřují na hudební nástroje – představoval čmeláka pouze jeden hudební nástroj?
- žáci během poslechu hledají odpověď na otázku, kdy se čmelák dostává do nebezpečí; v závěru skladby vnímají, co se se čmelákem asi stalo (vnímají dynamiku)
- žáci určitě znají současnou píseň skupiny Divokej Bill Čmelák; i v této písni jeden z nástrojů vyjadřuje čmeláka – který z nich to je?

Václav Trojan: Žabák

- tato skladba je velmi jednoduchá na poznání zvířete, žáci tedy po prvním poslechu bez jakéhokoli jiného podnětu mohou poznat žabu/žabáka

- žáci hledají odpověď na otázky, co žabák dělá, jak to na ně působí (vesele, smutně, procítěně apod.)
- žáci se snaží poznat nástroje, které ve skladbě slyší

4.3. Hudební nástroje

4.3.1. Vlastnosti hudebních nástrojů

Výrazové možnosti jednotlivých nástrojů je možné spojit s představami vizuálními, žáci jsou pomocí následujících úkolů vedeni k pochopení zvukomalebných možností jim známých hudebních nástrojů (srov. Kurková, 1981):

Učitel hraje na hudební nástroj a ptá se v cizím jazyce žáků, co jim tento zvuk připomíná (nejprve výběr mezi variantami, později žáci přicházejí sami na to, co může nástroj připomínat), např. triangl – je to sluníčko, nebo černý mrak?; ozvučná dřívka, osminové noty – je to koníček, nebo slon?; trylek na triangl – je to ptáček, nebo medvěd?; rolničky – je to čarodějnice, nebo kašpárek?

Obměna tohoto úkolu spočívá v tom, že je žákům zadán motiv, oni sami nebo ve skupině hledají vhodný hudební nástroj, který by daný motiv mohl vyjádřit (a posléze se pokoušejí tento motiv na hudební nástroj zahrát). Příklady motivů: kotě, rozcuchaný vrabec, zlatovlasá princezna, velký medvěd, bouřka, déšť

Žáci vytvářejí doprovod k písni, vybírají vhodné hudební nástroje nebo slovní rytmičné doprovody, případně vybírají pouze slova písně, která deklamují a doprovázejí se přitom na rytmičné nástroje.

4.3.2. Názvy hudebních nástrojů

K procvičování názvů hudebních nástrojů může učitel použít různé hry zaměřené na zábavné procvičování slovní zásoby, jako jsou osmisměrky, pexesa, bingo, křížovky. Některé příklady jsou uvedeny v příloze č. 6.

I v cizím jazyce je možné hrát hru na poznávání hudebních nástrojů podle obrázků, podle poslechu nebo podle imitace hry na hudební nástroj.

4.3.3. Výroba hudebních nástrojů

Žáci mohou za pomoci cizojazyčných návodů vyrábět vlastní hudební nástroje. Několik německých návodů na domácí výrobu hudebních nástrojů obsahuje příloha č. 7. Celé texty jsou pro žáky 1. stupně sice náročné, ale některým částem určitě mnozí porozumí a s ostatními částmi pomůže učitel. Nabízí se propojení i s pracovními činnostmi, kde si žáci hudební nástroje vyrobí.

4.4. Práce s písní

Tato část obsahuje práci s konkrétními písněmi. Výběr písní je ohraničen tematicky – v každé písni vystupuje nějaké zvíře. Jsou proto vhodné k zařazení do období, kdy se v cizím jazyce učitel tematikou zvířat zabývá. Obrazové materiály k tematice zvířat jsou obsahem přílohy č. 8. Je možné je využít jako vizuálního doprovodu k písním týkajících se daného zvířete, při obměňování zvířat v písních apod.

Pro výuku cizího jazyka není možné zařadit libovolnou cizojazyčnou píseň. Kritéria pro výběr přiměřené písně zmiňuje Cemillan, 2006: vybírat písně, které žáky motivují a baví, jejichž témata žáky osloví. Píseň by měla odpovídat věku žáků a jejich jazykové úrovni. Vhodné jsou písně, které nejsou příliš dlouhé (tím se vyvarujeme riziku nadměrného množství nové slovní zásoby, frází a konstrukcí najednou), a písně obsahující refrén (slabší žáci si mnohdy obtížně zapamatují sloky, často opakovaný refrén zvládají snáze). Pokud se pracuje s písní poslechovou, je zapotřebí vybrat takovou nahrávku, kde zpěvák pečlivě vyslovuje. Pro zprostředkování kultury a reálií cizojazyčné země se hodí písně obsahující reálie dané země.

Aby píseň ve výuce nesloužila pouze ke zpívání, je třeba využívat takové písně, z nichž je možné vytvořit konkrétní cílená cvičení na zopakování a procvičování určitých jazykových jevů. Taková cvičení byla obecně popsána v kapitole 3, konkrétně budou uvedena u písní v této části.

Při zařazení písně do výuky jsou naplňovány některé klíčové kompetence a tematické okruhy průřezových témat. Realizace klíčových kompetencí a

průřezových témat je možná u každé ze zařazených písní. Pro názornost je v této práci uvedena u první písně – „Mary had a little lamb“, podobně by realizace mohla vypadat i u ostatních písní. U každé písně je uvedeno probírané učivo z cizího jazyka a z hudební výchovy. U většiny písní nejsou uvedeny poslechové činnosti; při zařazení písně do vyučovací jednotky je možné využít poslechových skladeb, o nichž pojednávala kap. 4.2.2.

Pokud učitel do vyučovací jednotky zařazuje píseň, je zapotřebí připravit na zpěv hlasový aparát žáků. Dechová cvičení, rozezpívání i rytmickou přípravu lze provádět na hudebních i jazykových prvcích, které píseň obsahuje. Průpravná cvičení jsou (podobně jako klíčové kompetence a průřezová témata) zařazena do práce s písní „Mary had a little lamb“. U zařazování průpravných cvičení v dalších písních může učitel postupovat obdobně.

4.4.1. Mary had a little lamb

♩ = 168

zpěv

1. Ma - ry had a lit - tle lamb, lit - tle lamb, lit - tle lamb,
2. Eve - ry-where that Ma - ry went, Ma - ry went, Ma - ry went,

housle/
zvonk.

dřívka/
plesk/
lusk

zpěv

Ma - ry had a lit - tle lamb its fleece was white as snow.
eve - ry-where that Ma - ry went, the lamb was sure to go.

housle/
zvonk.

dřívka/
plesk/
lusk

The musical score is written for three parts: voice (zpěv), piano (housle/zvonk.), and percussion (dřívka/plesk/lusk). The key signature is one sharp (F#) and the time signature is 4/4. The tempo is marked as ♩ = 168. The score is divided into two systems. The first system contains the first two lines of the song, with two verses of lyrics. The second system contains the next two lines of the song. The piano part consists of a simple melody in the right hand and a bass line in the left hand. The percussion part consists of a simple rhythmic pattern in the right hand and a bass line in the left hand.

Klíčové kompetence: kompetence k učení (práce s informacemi a jejich využití v tvůrčích činnostech, experimentování, hodnocení výsledků své práce); kompetence k řešení problémů (získané vědomosti a dovednosti využívají žáci k objevování různých variant řešení); kompetence komunikativní (žák rozumí notovému záznamu); kompetence sociální a personální (žáci se učí spolupracovat ve skupině); kompetence občanské (žák projevuje smysl pro tvořivost); kompetence pracovní (žák užívá hudební nástroje)

Průřezová témata: osobnostní a sociální výchova (žáci si nacvičují dovednost řešit problémy, rozvíjí základní rysy kreativity, dovednost spolupracovat s ostatními); multikulturní výchova (žáci se učí vnímat cizojazyčnou píseň jako prostředek k obohacení svých znalostí, schopností a dovedností; rozšiřuje se spolupráce mezi učitelem a žákem i mezi žáky navzájem)

Učivo z hudební výchovy: hra na hudební nástroje, tvorba dohry, dvojhlas

Učivo z cizího jazyka: poznávání (nebo opakování) názvů a zvuků zvířat, barev

Průpravná cvičení vhodná pro zařazení před zpěvem písně

Dechové cvičení: žáci si představují, že padá sníh (*it snows*), v představě si vybírají jednu vločku (*snowflake*) a snaží se do ní co nejdéle foukat tak, aby nespadla na zem

Rozezpívání:

Ma- ry Ma – ry Ma - ry

Při tomto rozezpívání si žáci osvojují nástup třetího stupně, procvičují zároveň výslovnost anglických hlásek [æ] a r.

Rytmická deklamace:

Žáci za pomoci učitele deklamují text v takovém rytmu, v jakém se později bude píseň zpívat. Deklamace má své opodstatnění i v tom, že se žáci učí slova písně a jejich správnou výslovnost. Nejprve se učí rytmicky deklamovat první čtyři takty, až po jejich zvládnutí přijdou na řadu zbývající čtyři takty.

Je možné žáky rozdělit na dvě skupiny, každá deklamuje pouze část, např. při procvičování prvních dvou taktů: 1. skup.: *Mary had a little lamb* – 2. skup. *little lamb* – 1. skup. *little lamb* – 2. skup.: *Mary had a little lamb* – 1. skup. *little lamb* – 2. skup. *little lamb* apod.

Při nácviku druhé sloky bude zapotřebí zaměřit pozornost na slovo *everywhere*, jehož výslovnost může některým žákům činit potíže.

Již v této části by měl učitel žákům vysvětlit výrazy, které jsou jim nesrozumitelné nebo neznámé.

Po zvládnutí přípravných cvičení může učitel přejít k vlastnímu zpěvu písně. Zdatnější skupiny žáků mohou nácvik písně zvládnout pomocí intonační metody, k čemuž jednoduchá opakující se melodie této písně vybízí. U mladších žáků můžeme využít imitační metody, pro představu průběhu melodie a postupnému učení se porozumění notovému zápisu lze v tomto případě využít vizuální podpory – notového zápisu.

U zdatnějších a zkušenějších žáků se nabízí možnost melodizace: učitel žákům zahraje pouze šest taktů, u zbylých dvou pouze doprovod. Úkolem žáků je vymyslet melodie posledních dvou taktů.

Pokud žáci dovedou píseň bez větších problémů zazpívat, můžeme přistoupit k dalším činnostem, záleží pouze na učiteli, v jakém pořadí budou zařazeny.

Instrumentální činnosti

Na melodický nástroj (pizzicato na prázdné struny houslí, zvonkohra, kytara) hrají žáci tóniku a dominantu.

Na rytmický nástroj (dřívka, možno nahradit hrou na tělo - pleskáním či luskáním) žáci hrají podle notového záznamu tak, že se rozdělí na dvě skupiny: první hraje čtvrté noty s nožičkou nahoře, druhá čtvrté noty s nožičkou dole.

Někteří žáci se mohou pokusit vytvořit jednoduchou krátkou předebru (mezihru, dohru) k písni.

Hudebně pohybové činnosti

Při první sloce žáci chodí do rytmu ve dvojicích v kruhu (jeden z dvojice představuje Mary, druhý jehňátko), při slovech *little lamb* si oba dřepnou. Při výrazu označujícím barvu (*white*) se dotknou předmětu, který tuto barvu má, přičemž každý se může dotýkat jiného předmětu. Při druhé sloce se ti, kteří představovali Mary, volně pohybují po třídě. Ti, kteří představují jehňátko, se vydají ve dřepu vyhledat svou Mary a následují ji.

Rozvíjení dovedností v cizím jazyce

Žáci vymýšlejí, jakými zvířaty by se dalo nahradit jehně: např. *dog, cat, pig, cow*. Obměňují také barvy srsti (místo *fleece* použijí *fell*), vymýšlejí, k čemu by tuto barvu mohli přirovnat.

Příklady:

Mary had a little dog, its fell was black as coal.

Mary had a little cat, its fell was brown as berry.

Mary had a little duck, its feather was as sun.

Další možností je zapojit do písničky jako druhý hlas zvuky zvířat, o nichž se zpívá. Melodii tvoří tónika a dominanta (tak, jak ji žáci hráli na nástrojích), slova jsou dána zvuky zvířat, o nichž se zpívá (*lamb: baa; dog: whoof; cat: miow; duck: quack, atd.*)

4.4.2. I went to visit a farm one day

The image shows a musical score for a song. It consists of two systems of staves. The first system has a vocal line and a keyboard accompaniment line. The vocal line is in G major, 4/4 time, and contains the lyrics: 'I went to vi - sit a farm one day, I saw a cow a - cross the way, and'. The keyboard accompaniment is labeled 'zvonkohry, keyboard' and consists of a simple harmonic accompaniment. The second system also has a vocal line and a keyboard accompaniment line. The vocal line contains the lyrics: 'what d'you think I heard it say? Moo, moo, moo.' The keyboard accompaniment continues the harmonic accompaniment.

2. I went to visit a farm one day,
I saw a sheep across the way,
and what d'you think I heard it say?
Baa, baa, baa.

Učivo z hudební výchovy: hra na hudební nástroje, vytváření rytmického doprovodu

Učivo z cizího jazyka: názvy zvířat a jejich zvuky, slovesa reprezentující zvuky zvířat, nácvik porozumění slyšenému textu

Instrumentální činnosti

Žáci doprovázejí zpěv písně na zvonkohru (nebo keyboard) podle notového zápisu; pomocí poslechu i realizace doprovodu je učitel vede k uvědomění tří různých souzvuků při doprovodu a tudíž k poznání tóniky, dominanty a subdominanty. Žáci si také mohou vyzkoušet, zda by mohli přidat do souzvuku dvou tónů ještě třetí tón tak, aby doprovod nebyl narušen.

Žáci mají za úkol vytvořit ve skupinách ostinatní rytmický doprovod této písně – hrou na hudební nástroje nebo hrou na tělo. Část opakujícího se rytmu se

pokoušejí zapsat graficky (vzhledem k obtížnosti počítání šestiosminového taktu pro žáky prvního stupně je možné zadat žákům úkol tak, aby se pokusili ztvárnit rytmus graficky jakýmkoli způsobem, který by byl pro ostatní skupiny srozumitelný). Při zpívání písně pak jednotlivé doprovody předvádějí ostatním skupinám. Pokud se skupinám podařilo vytvořit rytmická schémata použitelná k doprovodu této písně, mohou je realizovat všechny skupiny najednou.

Rozvíjení dovedností v cizím jazyce

Do klobouku (sáčku apod.) učitel připraví obrázky s názvy zvířat. Jednotlivé obrázky žákům ukazuje, žáci anglicky zvíře pojmenují a řeknou také anglicky zvuk, který zvíře vydává (případně slovesa pojmenovávající tento zvuk). Po takové aktualizaci slovní zásoby se přejde ke zpěvu písně. Učitel si vylosuje první lístek, avšak žáci nevidí, které zvíře je na něm zobrazeno. Pak učitel předzpívá prvních šest taktů, přičemž uvede zvíře, které si vylosoval. Žáci sborově doplňují dva zbývající takty – zvuky tohoto zvířete. Pro další sloky si již obrázky losují jednotliví žáci. Nenásilnou formou si tak procvičují názvy zvířat, jejich zvuky, ale také porozumění slyšenému textu (všichni žáci se soustředí na to, které zvíře v písničce zazní). Možné návrhy na zvířata a jejich zvuky:

a cat	meows / purrs	meow, meow
a dog	barks	woof, woof
a frog	croaks	croak, croak
a pig	grunts	oink, oink
a cow	lows	moo, moo
a cock	crows	cock-a-doodle-doo
a horse	neighs / whinnies	neigh, neigh
a duck	quacks	quack, quack
a mouse	squeaks	squeak
a lamb / a sheep	bleats	baa, baa
an ass / a donkey	brays	hee-haw
a hen	cackles	cluck, cluck

a bird	sings	tweet, tweet
dove	coos	coo
a bee	hums	bzzzz, bzzzz
an owl	hoots	hoo

Velmi pěkně jsou zvuky zvířat v angličtině zpracovány na webových stránkách <http://schoolnet.gov.mt/ictprimary/LY3/E3MSManimalsounds.pps> [cit. 05-04-2007] (ideální pro práci s datovým projektorem a interaktivní tabulí); interaktivní cvičení pro děti (několik zvířat v angličtině) je k dispozici na <http://www.boowakwala.com/noises/animal-noises.html> [cit. 05-04-2007] nebo http://www.learnenglish.org.uk/words/activities/animal_noises.html [cit. 05-04-2007], zvuky mnoha zvířat v různých jazycích jsou zpracovány na webových stránkách <http://www.georgetown.edu/faculty/ballc/animals/> [cit. 05-04-2007].

4.4.3. Old Mac Donald

Old MacDonald had a farm, e-i-e-i-o. And on his farm he had some chicks,

e-i-e-i-o. With a cluck-cluck here and a cluck-cluck there, here a cluck, there a cluck

everywhere a cluck-cluck Old MacDonald had a farm, e-i-e-i-o.

2. Old Mac Donald had a farm, e-i-e-i-o.
And on his farm he had some cows, e-i-e-i-o.
With a moo-moo here and a moo-moo there,
here a moo, there a moo, everywhere a moo-moo.
Old Mac Donald had a farm, e-i-e-i-o.

Učivo z hudební výchovy: hra na hudební nástroje, hledání vlastností hudebních nástrojů, taktování na dvě doby

Učivo z cizího jazyka: názvy zvířat a jejich zvuky, množné číslo podstatných jmen, slovesa vyjadřující zvuky zvířat

Instrumentální a poslechové činnosti

Učitel připraví obrázky zvířat, o nichž se v písničce bude zpívat. Žáci se rozdělí do dvojic (případně do trojic, záleží na počtu žáků ve třídě). Každá dvojice si vylosuje jeden obrázek. Úkolem dvojice je najít hudební nástroj, který by vydával zvuky podobné zvukům, které vydává zobrazené zvíře, a pokusí se je na tento nástroj zahrát. Výsledky svého snažení předvede dvojice ostatním. Při zpěvu písně zahraje v 9. – 12. taktu zvuk zvířete na hudební nástroj ta dvojice, o jejímž zvířeti se právě zpívá.

Hudební doprovod – žáci hrají na zvonkohru (příp. keyboard nebo jiný melodický nástroj) melodii uvedenou v notovém zápise.

Hudebně pohybové činnosti

Učitel žáky naučí taktovat na dvě doby; pak si mohou zahrát hru na dirigenta: jeden žák stojí před ostatními a taktuje (ukazuje změnu tempa nebo dynamiky), ostatní zpívají podle „dirigenta“ (zrychlují, zpomalují, zesilují, zeslabují).

Rozvíjení dovedností v cizím jazyce

Učitel má připravené obrázky zvířat, jeden druh zvířete je vždy na dvou obrázcích – na jednom jedno zvíře, na druhém více zvířat. Žákům ukazuje nejprve

obrázky s jedním zvířetem, žáci zvíře pojmenovávají a přidávají slovesa a zvuky zvířat (*a dog – a dog barks – woof, woof*). Pak přicházejí na řadu obrázky s více zvířaty téhož druhu, žáci tentokrát tvoří množné číslo zvířat (*two dogs – the dogs bark – woof, woof*). Žáci si tak procvičují názvy zvířat, tvoření množného čísla podstatných jmen, slovesa vyjadřující zvuky zvířat ve 3. os. č.j. i č.mn. a citoslovce označující zvuky zvířat.

Po tomto procvičení učitel vybere pouze obrázky, na nichž je zvířat více. Obrázky promíchá, vylosuje první, ukáže je dětem a všichni společně zpívají první sloku písničky Old Mac Donald, v níž se objeví název i zvuk zvířat zobrazených na obrázku. Po dozpívání sloky učitel zahraje mezipřehrávku, v níž určený žák vylosuje další obrázek. Druhá sloka se bude týkat zvířat na tomto obrázku. Stejně se pokračuje, dokud není vylosován poslední obrázek.

4.4.4. Summ, summ, summ

$\text{♩} = 110$

1. Summ, summ, summ, Bien-chen, summ he-rum. Ei, wir tun dir nichts zu-lei-de
 2. Son-ne ü – ber al-len We-en
 3. Füll mit sü-ßem Saft die Wa-ben

flieg nur aus in Wald und Hei-de. Summ, summ summ, Bien-chen summ he-rum
 Blü-ten-duft weht dir ent-ge – gen.
 wol – len uns mit Ho – nig la – ben.

Učivo z hudební výchovy: hra na hudební nástroje, hledání vlastností hudebních nástrojů, pohybové vyjádření hudby, vnímání okolních zvuků, výroba hudebních nástrojů

Učivo z cizího jazyka: deminutiva, aktivizace a rozšíření slovní zásoby se sémantického pole „včela“

Poslechové činnosti

Učitel písničku zazpívá, žáci hádají, o které zvíře by mohlo jít a své odpovědi zdůvodňují.

K této písni je vhodné využít i poslechovou skladbu od Nikolaje Rimského - Korsakova *Let čmeláka* (náměty na práci s touto skladbou jsou v kap. 4.2.2.); pokud má učitel k dispozici i notový záznam této skladby, mohou žáci pomocí notového záznamu hledat odpověď na otázku, čím je způsobeno to, že se zvuk podobá zvuku čmeláka.

Hudebně pohybové činnosti

Žáci se volně pohybují v místnosti do rytmu. Při každé pomlce se zastaví a tlesknou, při slovech *Bienchen summ herum* se otočí dokola.

Instrumentální činnosti

Doprovod na melodické nástroje – tónika a dominanta podle následujícího zápisu:

zvonkohra nebo housle, kytara

zvonkohra

Žáci mohou doplnit píseň hrou na trojúhelník (uvedeno v notovém zápisu písně).

Hledání vhodného nástroje pro vyjádření zvuku včely *summ, summ, summ*: Žáci se pokoušejí vyhledat nástroj, doma mohou vhodný nástroj vyrobit. V hodině můžeme zvuk prozatím zahrát na drhlo (rourkový bubínek, dřívka, dřevěný blok) nebo vyzkoušet hru na hřeben. (Možná si někteří žáci vzpomenou na předebru písně Čmelák od skupiny Divokej Bill, kde se zvuk čmeláka hraje na housle.)

Rozvíjení dovedností v cizím jazyce

Učitel ukáže žákům obrázek včely a ptá se: *Was ist das? Was macht eine Biene? Wohin fliegt sie?*

Poté se žáci seznámí s textem písně a označují si jednou barvou slova, která již znají. Neznámá slova označují jinou barvou a společně s učitelem si jejich význam vysvětlí. Učitel pro žáky připraví text písně, v němž jsou nová slova nahrazena obrázky, žáci text nahlas deklamují.

Píseň je vhodná pro nácvik deminutiv. Učitel si připraví obrázky zvířat, od každého zvířete jeden obrázek většího formátu a jeden malý. Žáci říkají, které zvíře je na velkém obrázku, slovo napíše (*die Biene*). Učitel ukáže malý obrázek a zvíře označí deminutivem (*das Bienchen*). Žáci vyvozují, jak se zdrobnělé názvy tvoří, a postupně už je na základě obrázků, které učitel ukazuje, tvoří sami.

4.4.5. Der Kuckuck und der Esel

Musik: Friedrich Zelter (1810)
Text: Hoffmann von Fallersleben (1835)

Der Kuck-kuck und der E - sel, die hat - ten gro - ßen Streit, wer
wohl am bes - ten sän - ge, wer wohl am bes - ten sän - ge, zur
schö - nen Mai - en - zeit, zur schö - nen Mai - en - zeit.
Kuk - kuck, Kuk-kuck, Kuk-kuck, kuk-kuck.
I - a, i - a.

2. Der Kuckuck sprach: Das kann ich
und fing gleich an zu schrein.
Ich aber kann es besser
fiel gleich der Esel ein.

3. Das klang so schön und lieblich,
so schön von fern und nah.
Sie sangen alle beide
Kuckuck, Kuckuck, ia.

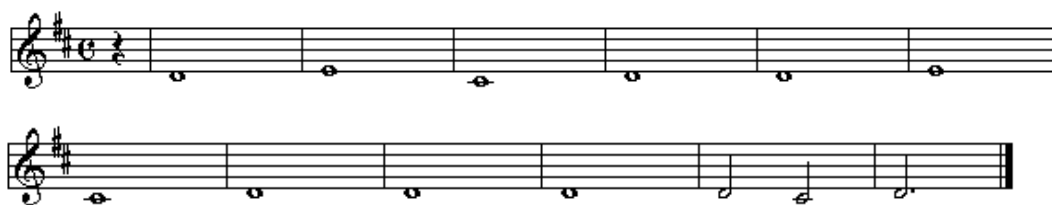
Učivo z hudební výchovy: hra na hudební nástroje, pohybové vyjádření
hudby, počátky dvojhlasu, staccato, legato

Učivo z cizího jazyka: názvy zvířat a jejich zvuky, slovesa označující tyto zvuky, německá hymna

Instrumentální činnosti

Žáci kromě zpěvu hrají zvuky kukačky a osla na hudební nástroje - kukání hrají na zvonkohru nebo flétnu, hlas osla se pokusí zahrát na keyboard (kytaru); případně vyhledávají další hudební nástroje, na něž by bylo možné hlasy těchto zvířat podle notového zápisu písně zahrát. Při hře se snaží zahrát hlas kukačky krátce (staccato), hlas osla vázaně (legato).

Doprovod mohou také žáci realizovat během zpívání jednotlivých slok na zvonkohru následovně:

Při práci s touto písní může učitel vést i méně zdatné žáky k porozumění notovému zápisu. Žáci zpívají text, sledují přitom notový zápis a v místech, kde je vyznačeno staccato, hrají staccato na rytmické nástroje (dřívka, dřevěný blok).

Hudebně pohybové činnosti

Žáci stojí ve dvojicích naproti sobě, ruce v bok. Na slova *Kuckuck und der Esel* (první dva takty) vytáčí tělo v rytmu do strany, při slovech *hatten großen Streit* (3. a 4. takt) do rytmu zadupou; od 5. do 8. taktu opět vytáčí tělo s rukama v bok rytmicky do strany; v 9. – 12. taktu si vymění svá místa (rytmická chůze). Při refrénu zůstávají na svých místech, jeden zpívá kukačku, druhý osla.

Rozvíjení dovedností v cizím jazyce

Žáci hledají odpověď na otázku, která zvířata umí pěkně zpívat a která zpívat neumějí. Vytvářejí pak tabulku s názvy zvířat, jejich zvuky a slovesy

označujícími tyto zvuky. Poté mohou zpívat pouze první sloku písně s různými zvířaty, refrén si vytvářejí podle toho, jaké zvuky zvíře vydává (nemusí být melodický, u některých zvířat stačí rytmický doprovod k citoslovci vyjadřujícímu zvuk zvířete).

der Kuckuck	ruft	kuckuck, kuckuck
der Esel	schreit / iaht	i-a, i-a
der Hund	bellt	wau, wau
die Katze	miaut / schnurrt	miau, miau
die Kuh	muht	muh, muh
das Schaf	blöckt	mäh, mäh
der Elefant	trompetet	töröh, töröh
der Frosch	quackt	quack, quack
die Gans	schnattert / kräht	gack, gack
der Löwe	brüllt	roaar
der Vogel	singt / piept / zwitschert	piep, piep
die Biene	summt	summ, summ
das Pferd	wiehert	wieher
das Schwein	grunzt	grunz, grunz
der Hahn	kräht	kikeriki
der Wolf	heult	auuu

Tuto píseň je možné využít také jako součást výuky o reáliích Německa. Autor textu této písně totiž napsal na melodii Josepha Haydna dílo „Das Lied der Deutschen“ - třetí sloka je dnes německou hymnou:

Einigkeit und Recht und Freiheit für das deutsche Vaterland! Danach lasst uns alle streben brüderlich mit Herz und Hand! Einigkeit und Recht und Freiheit sind des Glückes Unterpfand; : Blüh im Glanze dieses Glückes, blühe, deutsches Vaterland! :

4.4.6. Die Affen rasen durch den Wald

1. Die Af - fen ra - sen durch den Wald, der ei - ne macht den an - dern kalt, die gan - ze
Af - fen - ban - de brüllt: Wo ist die Ko - kos - nuss, wo ist die Ko - kos - nuss wer hat die
Ko - kos - nuss ge - kla - ut? Wo ist die Ko - kos - nuss, wo ist die Ko - kos - nuss, wer hat die
Ko - kos - nuss ge - klaut?

The musical score is written on four staves in 4/4 time. The melody is simple, using mostly quarter and eighth notes. The lyrics are written below the staves, with some words hyphenated across lines. The first staff ends with a double bar line. The second staff has a bracket under the first two measures. The third staff has a bracket under the first two measures. The fourth staff ends with a double bar line.

2. Die Affenmama sitzt am Fluss und angelt nach der Kokosnuss,
die ganze Affenbande brüllt: Wo ist die Kokosnuss, ...

3. Der Affenonkel, welch ein Graus, reißt ganze Urwaldbäume aus,
die ganze Affenbande brüllt: Wo ist die Kokosnuss, ...

4. Die Affentante kommt von fern, sie isst die Kokosnuss so gern,
die ganze Affenbande brüllt: Wo ist die Kokosnuss, ...

5. Der Affenmilchmann, welch ein Schlick, der lauert auf die Kokosmilch,
die ganze Affenbande brüllt: Wo ist die Kokosnuss, ...

6. Der Elefant im Urwald spricht: Hier in dem Dickicht ist sie nicht,
die ganze Affenbande brüllt: Wo ist die Kokosnuss, ...

7. Die Affenbraut denkt selbst beim Kuss nur immer an die Kokosnuss,
die ganze Affenbande brüllt: Wo ist die Kokosnuss, ...

8. Das Affenbaby voll Genuss hält in der Hand die Kokosnuss,
die ganze Affenbande brüllt: Da ist die Kokosnuss, da ist die Kokosnuss! Es hat die Kokosnuss
geklaut!

9. Und die Moral von der Geschicht', klaut keine Kokosnüsse nicht,
weil sonst die ganze Bande brüllt: Wo ist die Kokosnuss, ...

Učivo z hudební výchovy: hra na hudební nástroje, výroba vlastních rytmických hudebních nástrojů, africká hudba

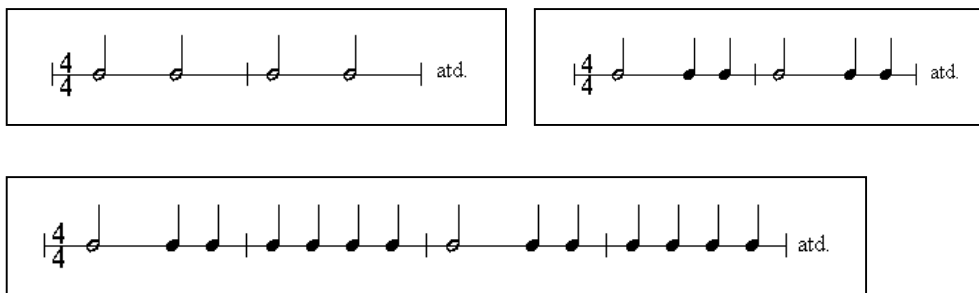
Učivo z cizího jazyka: reprodukce příběhu, popis situace, dramatizace příběhu

Instrumentální činnosti

Pro práci s touto písní je ideální, pokud má učitel k dispozici autentickou africkou hudbu. Při jejím poslechu se žáci soustředí na hudební nástroje – zjišťují, že velmi důležitou roli hrají rytmické hudební nástroje. Je vhodné, aby jim některé z nich učitel ukázal (alespoň v obrazové podobě).

Nejprve se při zpěvu písně zkoušejí žáci doprovázet na rytmické nástroje Orffova instrumentáře, později hledají, zda by rytmy nebylo možné zahrát na různé předměty (a vnímají, jak tyto předměty znějí), a pokoušejí se vyrobit vlastní rytmické hudební nástroje.

Rytmy, jimiž je možno píseň doprovodit:

Žáci také mohou využít hry na zvonkohru: při slově *brüllt* v každé sloce hrají glissando.

Rozvíjení dovedností v cizím jazyce

Žáci ve skupinách vytvářejí jiné sloky k písni (Affenpapa, Affenoma, Affenopa ...) a své sloky pak zpívají ostatním.

Žáci kreslí situace z jednotlivých slok, obrázky pak popisují. Obrázky lze poté využít i v další činnosti: vyřadí se obrázky zobrazující situaci z první, předposlední a poslední sloky, zbylé obrázky se promíchají. Jeden z žáků pak během refrénu po první sloce jeden z obrázků vylosuje, další sloka se bude týkat

vylosovaného obrázku; postupně se tak bude pokračovat až k poslednímu z obrázků.

Tato píseň je velmi vhodná pro dramatizaci.

4.4.7. Auf der Mauer, auf der Lauer

Auf der Mauer, auf der Lauer sitzt ´ne kleine Wan-ze. Auf der Mauer, auf der Lauer
sitzt ´ne klei-ne Wan- ze. Sieh dir mal die Wanze an, wie die Wanze tan-zen kann,
auf der Mauer, auf der Lauer sitzt ´ne kleine Wan- ze.

2. Auf der Mauer, auf der Lauer sitzt ´ne kleine **Wanz**.

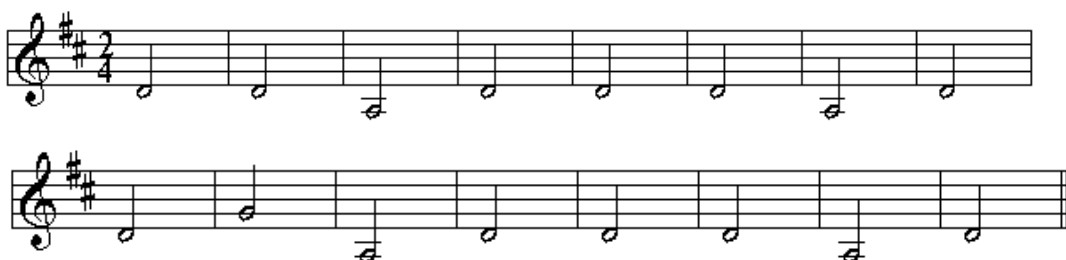
Sieh dir mal die **Wanz** an, wie die **Wanz tanz** kann...

Učivo z hudební výchovy: hra na hudební nástroje, pohybový doprovod hudby

Učivo z cizího jazyka: hravá práce s textem, opakování sloves, názvy zvířat

Instrumentální činnosti

Žáci se doprovázejí pomocí tóniky, dominanty a subdominanty na kytaru, housle (prázdné struny) nebo metalofon.

Žáci se rozdělí na dvě skupiny, každá skupina hraje na bubínky nebo na tělo jiné rytmické schéma (ostinato):

Hudebně pohybové činnosti

Základní postavení: všichni žáci stojí v kruhu, čelem dovnitř, ruce v bok (tak, že jsou „propletené“ s rukama souseda).

I. takt: 1. doba – úkrok pravou

2. doba – přešlap levou přes pravou předem

II. 1. doba – úkrok pravou

2. doba – přísun levou k pravé

III. 1. doba – úkrok levou

2. doba – přešlap pravou přes levou předem

IV. 1. doba – úkrok levou

2. doba – přísun pravou k levé

V. – VIII. takt = I. – IV.

IX. 1. a 2. doba pochod na místě

X. podřep, na každou dobu plesknutí do stehů

XI. – XII. takt: ruce v bok, otáčení trupem do stran

XIII. – XVI. takt = I. – IV.

Pokud žáci budou nahrazovat sloveso *tanzen* jiným slovesem, předvedou místo „tancování“ v XI. – XII. taktu činnost, kterou vyjadřuje dané sloveso.

Rozvíjení dovedností v cizím jazyce:

Píseň se zpívá stále dokola: při prvním zpívání se zpívá píseň tak, jak je napsaná, při dalším se u slov *Wanze* a *tanzen* vynechává e (en) – viz zápis druhé

sloky; při třetím opakování se vynechá z, pak n, až slova úplně zmizí. Pak je možné je znovu po písmenkách skládat.

Je také možné zpívat píseň tak, že se slovo *Wanze* nahradí jiným zvířetem; podobně je možné obměňovat slovesa (slovesa *tanzen*). I s novými slovy lze zpívat každou další sloku s vynechanými koncovými písmeny (resp. hláskami).

4.4.8. Le coq est mort

1. Le coq est mort, le coq est mort, le coq est mort, le coq est mort.

2. Il ne di - ra plus co - co - di, co - co - da, il ne di - ra plus co - co -

3. di, co - co - da, co - co - di, co - di, co - co - di, co - co - da.

4.

5.

Učivo z hudební výchovy: kánon, pentatonika, koruna, hra na hudební nástroje

Učivo z cizího jazyka: názvy zvířat a jejich zvuky

Instrumentální činnosti

Při zpěvu se žáci doprovázejí ostinatním doprovodem na zvonkohru, xylofon nebo na keyboard (ideálně krátkým zvukem zvonů) podle následujícího zápisu (vhodné také pro realizaci přede hry a dohry):

atd.

Je také možné využít doprovodu v pentatonice (na zvonkohry nebo xylofony) – učitel žákům ponechá pouze příslušné kameny (f – g – a – c – d) a žáci hrají osminové noty na kameny v libovolném pořadí.

Vokální činnosti

Píseň lze realizovat jako dvojhlasy až pětihlasý kánon, nástupy jsou uvedeny v notovém zápisu písně.

Hudebně pohybové činnosti

Na této písni se žáci mohou učit taktovat na čtyři doby. Podobně jako při taktování u písně Old Mac Donald lze použít hru na dirigenta: jeden žák stojí před ostatními a taktuje – libovolně může prodlužovat délku noty, u níž je koruna, gesty také ukazuje změnu tempa nebo dynamiky; ostatní zpívají podle „dirigenta“ (zrychlují, zpomalují, zesilují, zeslabují).

Rozvíjení dovedností v cizím jazyce

Žáci tvoří další sloky tak, že obměňují názvy zvířat (místo *le coq*) a zvuky zvířat (místo *cocodi, cocoda*); zaměnit je potřeba také zájmeno (*il – elle*). Pokud se učitel bude chtít vyvarovat morbidnosti této písně, je možné nahrazovat také slovo *mort* různými přídavnými jmény (*brun, grand* ad.) a následně změnit slova *il ne dira plus* (např. *il nous dira tôt*).

la vache, le veau	meuh
la poule	cot cot codec
le chat	miaou
le chien	ouah
le bouc	bêêê
la truie, le cochon	groin groin
le coq	cocorico
l'abeille	bzzzz
l'oiseau	cuicui
l'âne	hihan

Onomatopoeia vyjadřující zvuky dalších zvířat ve francouzštině i slovesa, která se k nim vztahují, je možné najít např. na webových stránkách <http://www.georgetown.edu/faculty/ballc/animals/french.html>.

4.4.9. Un chien vint dans l'office

Tato píseň má své varianty ve francouzštině, angličtině i němčině.

Francouzská verze²:

Un chien vint dans l'office
Et prit une andouillette
Alors í coups de louche
Le chef le mit en miettes.

Les autres chiens ce voyant
Vite vite l'ensevelirent
Au pied d'une croix en bois blanc
Où le passant pouvait lire:

Anglická verze³:

A dog came in the kitchen
And stole a crust of bread.
Then cook up with a ladle
And beat him till he was dead.

Then all the dogs came running
And dug the dog a tomb
And wrote upon the tombstone
For the eyes of dogs to come:

Německá verze⁴:

Ein Hund kam in die Küche
und stahl dem Koch ein Ei.
Da nahm der Koch den Löffel
und schlug den Hund zu Brei.

Da kamen die anderen Hunde
und gruben ihm ein Grab.
Und setzten ihm ein'n Grabstein,
worauf geschrieben stand:

Česká verze:

Pes jitničku sežral,
docela maličkou,
chytil ho při tom kuchař,
praštil ho paličkou.

Plakali všichni psové,
dali mu kopat hrob.
Na desce mramorové
je nápis těchto slov:

² Francouzský text podle: http://samuel-beckett.net/Penelope/Didi_Gogo.html [cit. 05-03-2007]

³ Anglický text podle: <http://www.samuel-beckett.net/EinHund.html> [cit. 05-03-2007]

⁴ Německý text podle: <http://www.samuel-beckett.net/EinHund.html> [cit. 05-03-2007]

Učivo z hudební výchovy: hra na hudební nástroje, variace

Učivo z cizího jazyka: aktivizace a rozšíření slovní zásoby - hravá práce s textem

Instrumentální činnosti

Žáci doprovázejí zpěv hrou na zvonkohry, učí se rozpoznávat tóniku a dominantu:

Zpěv doprovázejí také hrou na rytmičné nástroje (ostinato):

Poslechové činnosti

Melodie této písně (slova jsou z divadelní hry Samuela Becketta Čekání na Godota) pochází z anonymního díla Benátský karneval. Variace je možné slyšet relativně často, části jsou k dispozici např. na webových stránkách <http://www.christian-wernicke.de/tarrega-francisco.html> [cit. 05-03-2007] <http://www.panfloete.ch/csssite/hoerproben.html> [cit. 05-03-2007].

Žáci si skladby poslechnou a na základě poslechu usuzují, co variace jsou. Žáci se také mohou pokusit vytvořit své variace, alespoň na část písně.

Rozvíjení dovedností v cizím jazyce

Ve všech třech jazycích je možné využít následující tvořivá cvičení:

Žáci obměňují zvíře, místo, i potravinu, kterou zvíře snědlo. Své výstupy pak prezentují před ostatními.

Žáci na melodii této písně vytvářejí svůj vlastní text; učitel text omezuje pouze tematicky nebo tím, že zadá slova, která se v textu musí vyskytnout (ač by se toto cvičení mohlo zdát pro žáky prvního stupně složité, není tomu tak – na tuto melodii je možné napsat i velmi jednoduchý text).

5. Závěr

Tato práce ukázala možnosti, jaké nabízí propojení hudební výchovy a cizího jazyka na 1. stupni základní školy. K postupnému propojování obou vzdělávacích oborů může docházet již od 1. ročníku. Pokud bude učitel soustavně s žáky pracovat touto metodou, může se mu podařit vést celou vyučovací jednotku hudební výchovy v cizím jazyce přibližně od 4. ročníku.

Práce nabízí učiteli volnější využití, do hodiny cizího jazyka nebo hudební výchovy lze zařadit buď jen některá cvičení, hry nebo písně, je však možné také jednotlivé části zkombinovat tak, že z nich vznikne celá vyučovací jednotka.

Metoda, kterou tato práce představuje, vyžaduje od učitele kromě odborných znalostí a didaktických dovedností v obou oborech také tvořivost, chuť a odvahu zkoušet s žáky něco netradičního. Vynaložená aktivita se jim může vrátit v podobě spokojených, tvořivých, komunikativních, vnímavých, tolerantních a zdravě sebevědomých žáků.

6. Seznam použité literatury

AIGNEROVÁ, A.: *Píseň v jazykovém vyučování*. In: Cizí jazyky, roč. 46, 2002/2003, č. 1, s. 23 – 25. ISSN: 1210-0811.

ANDRÁŠOVÁ, H. – PODEPŘELOVÁ, A.: *Ich laufe mit dem Gorilla*. 1. vyd. České Budějovice: Nakladatelství DAG P s.r.o., 2000. ISBN 238-5807-6.

CEMILLAN, D. R.: *Internet-Dossier: Musik im Unterricht (Teil 3): Was kann Musik im Fremdsprachenunterricht leisten?* [cit. 29-10-2006]. Dostupné z: <http://www.deutsch-als-fremdsprache.de/infodienst/2000/daf-info1-00.php3#1>

CMÍRAL, A.: *Hudební didaktika v duchu zásad Jana Amose Komenského*. 1. vyd. Praha: SPN, 1958.

Content and Language Integrated Learning (CLIL) at School in Europe. Brussels, Eurydice 2006. ISBN 92-79-00580-4. [cit. 19-11-2006] Dostupné z: http://www.eurydice.org/ressources/eurydice/pdf/0_integral/071EN.pdf

DAHLHAUS, B.: *Fertigkeit Hören*. 1. vyd. Berlin: Langenscheidt, 1994. ISBN 3-468-49675-3.

Deutsche Kinderlieder. 1. vyd. Praha: Klett nakladatelství s.r.o., 2005. ISBN 80-86906-16-7.

DIELING, H. – HIRSCHFELD, U.: *Phonetik lehren und lernen*. 2. vyd. München: Goethe-Institut, 2001. 199 s. ISBN 3-468-49654-0.

FIŠAROVÁ, O. - ZBRANKOVÁ, M.: *Start mit Max I*. 1. vyd. Plzeň: Fraus, 2000. 88 s. ISBN 80-7238-065-6.

FRANĚK, M.: *Hudební psychologie*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2005. ISBN 80-246-0965-7.

FROESE, W.: *Chantons. Francouzština. Písničky pro děti*. 1. vyd. Praha: Klett nakladatelství s.r.o., 2005. ISBN 80-86906-17-5.

HELLER, M. P.: *Kinderliederalbum für Klavier*. 45 beliebte Kinderlieder zur Erholung und Ergänzung des Unterrichts für Anfänger. Berlin: Richard Birnbach.

KOUTSKÝ, J. – ANTOŠ, I.: *Anglické písničky pro malé dětičky: ba i pro větší*. 1. vyd. Jinočany: H&H, 1992. ISBN 80-85467-70-4.

- KOUTSKÝ, J.: *Poslechové činnosti v hodinách hudební výchovy*. Liberec, Technická univerzita v Liberci 2002. elektr. verze.
- KURKOVÁ, L.: *Dětská tvořivost v hudbě a pohybu*. 1. vyd. Praha: SPN 1981. 104 s.
- MELKUS, L.: *Rozvoj dětské hudební představivosti při nácviu písní*. 1. vyd. Praha: Supraphon, 1970.
- Národní plán výuky cizích jazyků s akčním plánem pro období 2005 – 2008*, schválený usnesením vlády č. 1660/2005 ze dne 21.12.2005. [cit. 14-10-2006]. Dostupné z: <http://www.ceskaskola.cz/Files/Soubory/narodni-plan-vyuky-cizich-jazyku.pdf>
- PATOČKA, J. (ed.): *Vybrané spisy Jana Amose Komenského. 1. svazek*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1958. 452 s.
- PECHÁČEK, S. a kol.: *Praktické úkoly z didaktiky hudební výchovy pro 1. stupeň ZŠ*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 1991. ISBN 80-7066-459-2.
- PETRŽELA, Z.: *Veselé písničky*. 1. vyd. Praha: Portál, 2001. 165 s. ISBN 80-7178-576-8.
- Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání*. Praha: VÚP 2005. [cit. 19-11-2006]. Dostupné z: http://www.vuppraha.cz/download.php?f=rvp_zv.pdf
- SEDLÁK, F. a kol.: *Didaktika hudební výchovy 1*. 2. vyd. Praha, SPN 1988.
- SPERBER, HORST G.: *Mnemotechniken im Fremdsprachenerwerb: mit Schwerpunkt „Deutsch als Fremdsprache“*. München: Iudicium-Verlag, 1989. ISBN 3-89129-209-0.
- Společná výuka předmětu a jazyka (CLIL) na školách v Evropě*. Praha: ÚIV, Národní oddělení EURYDICE, 2006.
- VÁŇOVÁ, H.: *Hudební tvořivost žáků mladšího školního věku*. 1. vyd. Praha: Supraphon 1989. ISBN 80-7058-149-2.
- VÁŇOVÁ, H.: *Pěvecká tvořivost na základní škole*. 1. vyd. Praha: SPN 1984. 121 s.

WESTHOFEN, A.: *Internet-Dossier: Musik im Unterricht (Teil 1)*. [cit. 29-10-2006]. Dostupné z: <http://www.deutsch-als-fremdsprache.de/infodienst/1999/daf-info11-99.php3#dossier>

ZENKL, L.: *ABC hudební nauky*. 6. vyd. Praha: Supraphon, 1991. 197 s. ISBN 80-7058-284-7.

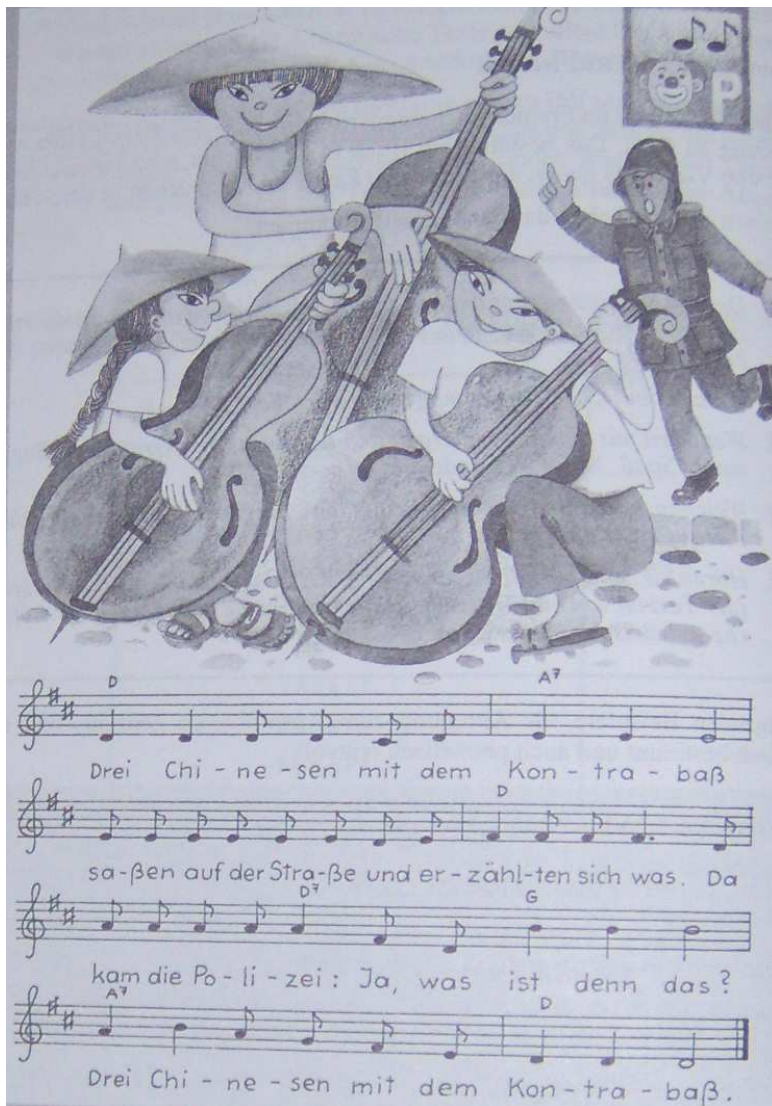
Seznam veškerých internetových zdrojů citovaných v textu a v přílohách:

<http://www.bonjourdefrance.com/n4/music.htm>
<http://www.noteworthysoftware.com/composer/evaluate.htm>
<http://www.klavitomat.de>
<http://www.midimaster.de/main.htm>
<http://www.digihudba.cz>
<http://listen.to/tomita/>
<http://schoolnet.gov.mt/ictprimary/LY3/E3MSManimalsounds.pps>
<http://www.boowakwala.com/noises/animal-noises.html>
http://www.learnenglish.org.uk/words/activities/animal_noises.html
<http://www.georgetown.edu/faculty/ballc/animals/>
<http://www.georgetown.edu/faculty/ballc/animals/french.html>
<http://www.christian-wernicke.de/tarrega-francisco.html>
<http://www.panfloete.ch/csssite/hoerproben.html>
<http://www.kindinternational.com/downloads/lingo/woistgino.pdf>
<http://www.kindinternational.com>
http://www.fraus.cz/ep/nemcina/start_mit_max/ukazka3.php3
<http://www.enchantedlearning.com/music/match/notesrests/>
<http://www.enchantedlearning.com/music/label/fillnotesrests/>
<http://www.enchantedlearning.com/music/label/filldotted/>
<http://www.enchantedlearning.com/music/match/notation/>
<http://www.enchantedlearning.com/music/label/notesrests/>
<http://www.enchantedlearning.com/music/label/notation/>
<http://www.englisch-hilfen.de/uebungen/vokabeln10/music1.htm>
<http://www.enchantedlearning.com/music/instruments/>

<http://www.enchantedlearning.com/themes/german.shtml>
<http://www.enchantedlearning.com/music/>
http://www.uni-oldenburg.de/fb1/lehrende/bruellsseminar/Musikinstrumente/Start_Musikinstrumente.htm#joghurt
<http://www.br-online.de/kinder/spielen-werkeln/basteln/2003/00298/>
<http://www.musikinstrumentenbau.de/Instrumentenbau/Regenrohr/regenrohr.htm>
<http://www.kidsweb.de/basteln/glocke.htm>
<http://www.enchantedlearning.com/language/german/label/farmanimals/>
<http://www.enchantedlearning.com/language/german/label/forestanimals/>
<http://www.enchantedlearning.com/language/english/label/pets/>
<http://www.enchantedlearning.com/subjects/animals/label/farm/>
<http://www.alphabet-soup.net/farm/farmcolor.html>

Příloha č. 1

Drei Chinesen mit dem Kontrabass

Dieling, Hirschfeld, 2001, s. 6

Záměna všech vokálů za *i*:

Dri Chinisin mit dim Kintribiss

sißin if dir Striði ind irzihltin sich wis.

Di kim di Pilizi:

Ji, wis ist dinn dis?

Dri Chinisin mit dim Kintribiss.

Je možné zaměňovat za všechny vokály (Drü Chünüsün ..., Dre Chenesen..., ...) i diftongy (Drei Cheineisein..., ...)

Příloha č. 2

Píseň s předložkami se 3. pádem

(Sperber, 1989, s. 11)

Aus, ausser, bei
- Jackson -

Text: Jage Wahlstedt
Musik: Rogers-Wheeler

1 AUS diesem Lied versteht man,
dass die Schule wenig lehrt.
AUSSER den Präpositionen
ist alles nicht viel wert.
Aus, ausser, bei, gegenüber,
mit, nach, seit, von, zu.
Aus, ausser, bei, gegenüber,
mit, nach, seit, von, zu.

2 BEI den Konversationen
hat, wenn ich in Deutschland bin,
GEGENÜBER einem Dativ
ja alles keinen Sinn.
Aus, ausser, bei, gegenüber,
mit, nach, seit, von, zu.
Aus, ausser, bei

3 MIT einem Fremden sprach ich einmal.
Er sah erstaunt aus. Was war los?
NACH einer kleinen Weile rief er:
"Der Mensch hier sagt ja bloss;
aus, ausser, bei, gegenüber "

4 SEIT diesem Male weiss ich immer,
deutsch zu sprechen ist ja toll.
VON meinem alten Lehrer weiss ich,
was ich in Deutschland sagen soll:
Aus, ausser, bei

5 Aus, ausser, bei, gegenüber,
mit, nach, seit, von, zu.
Aus, ausser, bei

ZU.

Příloha č. 3

Písně Uwe Kinda

Wo ist Mutti?

Píseň, ve které se žáci učí německé předložky se 3. a 4. pádem, zpívá se na melodii A. Ponchielliho z „Danze delle Ore“ („Tanec hodin“ z opery La Gioconda).

Zde uvedený pracovní list je ke stažení na adrese [cit. 07-12-2006]:

<http://www.kindinternational.com/downloads/lingo/woistgino.pdf>

Ukázku z písně je možné poslechnout si na adrese

<http://www.kindinternational.com> pod odkazem Downloads (formát mp3).

Wo ist Mutti?

vor und hinter

über, unter (3x)

an und neben

zwischen, zwischen

auf und in

Wo ist Gino?	Er'st im Kino!
Wo ist Vater?	Im Theater!
Wo ist Oma?	Liegt im Koma!
Wo ist Mutti?	In der Disko "Tutti Frutti"

Wie geht's und wie ist das Wetter?

Tato píseň slouží k procvičení základních frází. Zpívá se na melodii „Jamaica Farewell“ a je k dispozici v knize Eine Kleine Deutschmusik (Berlin und München: Langenscheidt 1996). Velmi dobře ji lze s žáky zahrát jako scénku (telefonický hovor).

Personen: Knut – K; Ruth – R

K: Hallo, grüß dich, Ruth.
R: Grüß dich, Knut.
K: Sag, wie geht's?
R: Oh, ganz gut!
K: Wie ist das Wetter?
R: Ziemlich kühl. Und in Jamaika?
K: Heiß und schwül.

K: Sag mal, was macht June?
R: Hat viel zu tun.
K: Was macht Frank?
R: Er ist noch krank.
K: Wie ist das Wetter?
R: Ziemlich kühl. Und in Jamaika?
K: Heiß und schwül.

K: Bitte, grüß die June.
R: Werd' ich tun.
K: Grüß den Frank.
R: Vielen Dank.
K: Wie ist das Wetter?
R: Ziemlich kühl. Und in Jamaika?
K: Heiß und schwül.

Příloha č. 4

Písň vytvořené pro osvojení a upevnění gramatických jevů

Can you ...?

(Petržela, 2001, s. 101)

Umiš to?
Can you...?

Jazyk: čeština, angličtina
Český text: Zdeněk Petržela

Tempo: 108

C G C

U - miš jez - dit na ko - le? Kdo by to ne - u - měl?

G C

A co pří - stát s le - tad - lem? To bych se bál.

C C

Umiš jezdit na kole? Can you ride a bicycle?

G C

Kdo by to neuměl? Yes, I can, yes, I can.

C C

A co přistát s letadlem? Can you fly an aeroplane?

G C

To bych se bál. No, I can't.

C C

Odříkáš abecedu? Can you say the ABC?

G C

Kdo by to neuměl? Yes, I can, yes, I can.

C C

Domluvíš se japonsky? Can you speak in Japanese?

G C

Nedomluvim. No, I can't.

Píseň pro procvičování časování sloves

(Fišarová – Zbranková, 2000, s. 47; audioukázka na

http://www.fraus.cz/ep/nemcina/start_mit_max/ukazka3.php3)

Ich spiele Fußball,
du spielst Domino,
er spielt Tennis,
sie spielt mit Puppen,
es spielt mit Lego.
Wir spielen Karten,
ihr spielt Klavier,
sie spielen Schach.

Komm, komm, komm, mach mit!

Komm, komm, komm, mach mit!

Ich tanze Disco,
du tanzt Reggae,
er tanzt Polka,
sie tanzt Tango,
es tanzt Hip Hop,
wir tanzen Cha-Cha,
ihr tanzt Afro,
sie tanzen Rock.

Komm, komm, komm, mach mit!
Komm, komm, komm, mach mit!

Ich laufe mit dem Gorilla

(píseň, v níž se procvičuje časování sloves, zejména rozkazovací způsob;
(Andrášová – Podepřelová, 2000, s. 7)

Ich laufe mit dem Go-ri-la und ha-be kei-ne Angst. Ich laufe mit dem

Go-ri-la und ha-be kei-ne Angst. Lauf mit mir! Lauft mit mir! Wir

laufen mit dem Go-ri-la und ha-ben kei-ne Angst.

Příloha č. 5

Cvičení k nácvičení porozumění notového zápisu

Přiřadit označení not a pomlky a jejich hodnoty

[cit. 09-03-2007] dostupné z:

<http://www.enchantedlearning.com/music/match/notesrests/>

whole note		A note that gets 4 counts
half note		A rest that gets 4 counts
quarter note		A note that gets 2 counts
eighth note		A rest that gets 2 counts
sixteenth note		A note that gets 1 count
whole rest		A rest that gets 1 count
half rest		A note that gets 1/2 count
quarter rest		A rest that gets 1/2 count
eighth rest		A note that gets 1/4 count
sixteenth rest		A rest that gets 1/4 count

©EnchantedLearning.com

Doplnit do tabulky noty a pomlky a jejich hodnoty

Celá, půlová, čtvrtě, osminová, šestnáctinová

[cit. 09-03-2007] dostupné z:

<http://www.enchantedlearning.com/music/label/fillnotesrests/>

ITEM	NOTE	REST	VALUE (number of beats)
Whole note/rest			
Half note/rest			
Quarter note/rest			
Eighth note/rest			
Sixteenth note/rest			

©EnchantedLearning.com

S tečkou

[cit. 09-03-2007] dostupné z:

<http://www.enchantedlearning.com/music/label/filldotted/>

ITEM	NOTE	REST	VALUE (number of beats)
Dotted whole note/rest			
Dotted half note/rest			
Dotted quarter note/rest			
Dotted eighth note/rest			
Dotted sixteenth note/rest			

©EnchantedLearning.com

řešení:

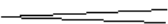

ITEM	NOTE	REST	VALUE (number of beats)
Dotted whole note/rest			6
Dotted half note/rest			3
Dotted quarter note/rest			1 1/2
Dotted eighth note/rest			3/4
Dotted sixteenth note/rest			3/8

©EnchantedLearning.com

Opakování notace – přiřadit obrázek a název

[cit. 09-03-2007] dostupné z:

<http://www.enchantedlearning.com/music/match/notation/>

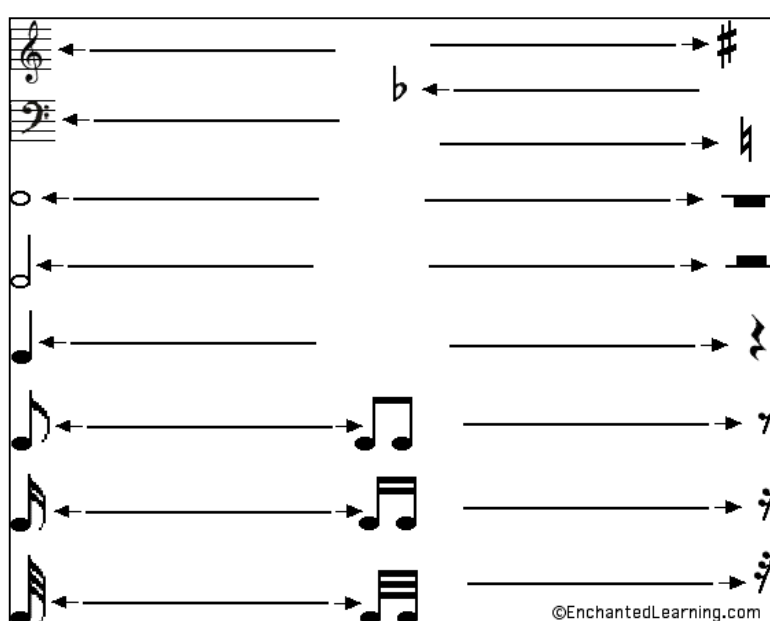
treble clef	
bass clef	
sharp	
flat	
natural	
staff	
double barline	
repeat	
crescendo	
decrescendo	

©EnchantedLearning.com

Opakování notace – vybrat ze seznamu správný název a přiřadit jej

[cit. 09-03-2007] dostupné z:

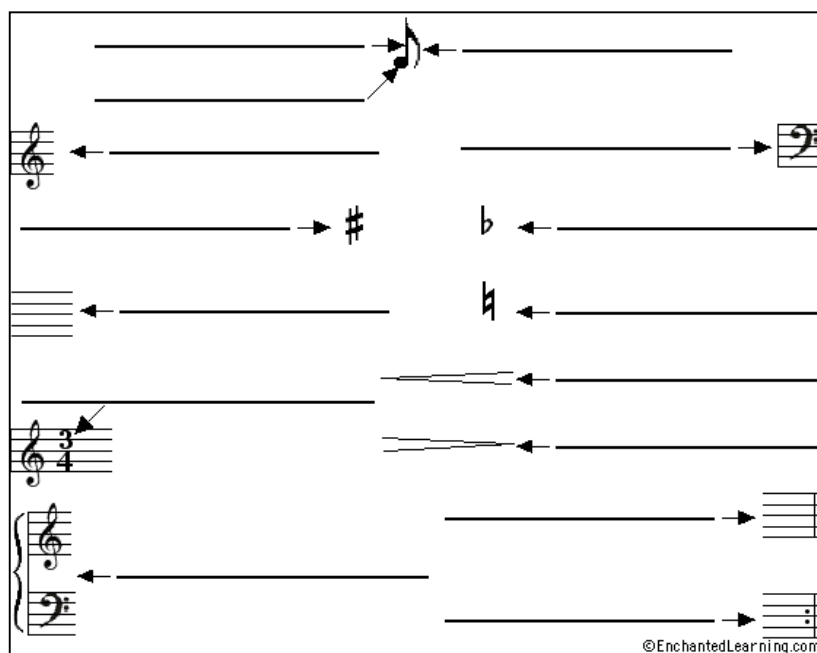
<http://www.enchantedlearning.com/music/label/notesrests/>

bass clef
eighth note
quarter rest
treble clef
eighth rest
sixteenth note
flat
half note
sixteenth rest
natural
half rest
thirtysecond note
sharp
quarter note
thirtysecond rest

[cit. 09-03-2007] dostupné z:

<http://www.enchantedlearning.com/music/label/notation/>

bass clef
crescendo
decrescendo
double barline
flag
grand staff
head
treble clef
flat
natural
repeat
sharp
staff
stem
time signature

Příloha č. 6

Příklady her pro procvičení názvů hudebních nástrojů

Pexeso

[cit. 09-03-2007] dostupné z: <http://www.englisch-hilfen.de/uebungen/vokabeln10/music1.htm>

		guitar	tuba	trum- pet
		accor- deon	harp	flute
		violin	piano	
		drums	saxo- phone	

Skládání názvů hudebních nástrojů

[cit. 10-03-2007] dostupné z: <http://www.enchantedlearning.com/music/instruments/>

Cut the points of word segments to make musical instrument words. Use each word segment only once.

Name: _____ Date: _____

clar	bale	pet	gan
ute	dr	tar	pi
gui	ano	ob	lin
oe	tram	inet	xylo
on	vio	cym	um
bone	phone	trum	fl

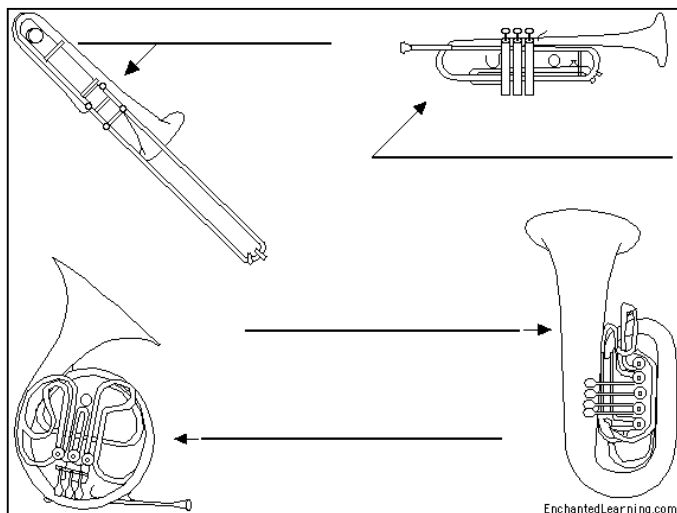
Write the complete words here:

©enchantedlearning.com

Přiřazování názvů hudebních nástrojů k obrázkům

[cit. 10-03-2007] dostupné z:

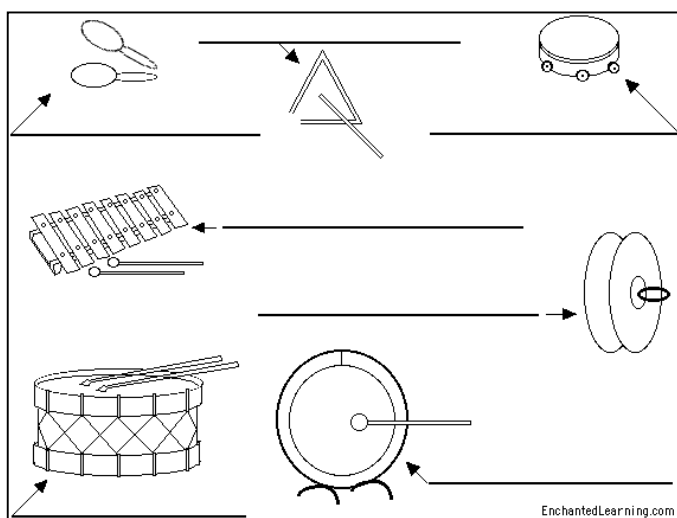
<http://www.enchantedlearning.com/themes/german.shtml>

NJ:
(die Blechblasinstrumente)
die Posaune, die Trompete,
die Tuba, das Horn

AJ: (Brass Instruments)
trombone, trumpet, tuba,
French horn

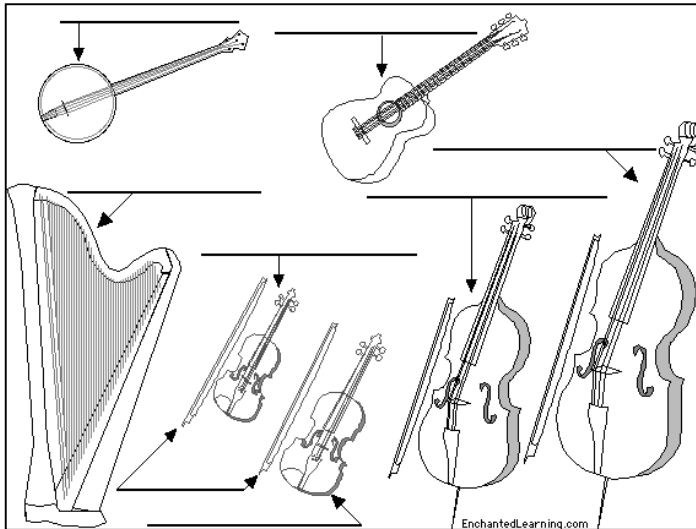
FJ: (les cuivres)
le trombone, la trompette,
le tuba, le cor

NJ: (die
Percussioninstrumente)
die Maracas, der Triangel,
das Tamburin, das
Xylophon, das Becken, die
Trommel, der Gong

AJ: (Percussion Instruments)
maracas, triangle,
tambourine, xylophone,
cymbals, drum, gong

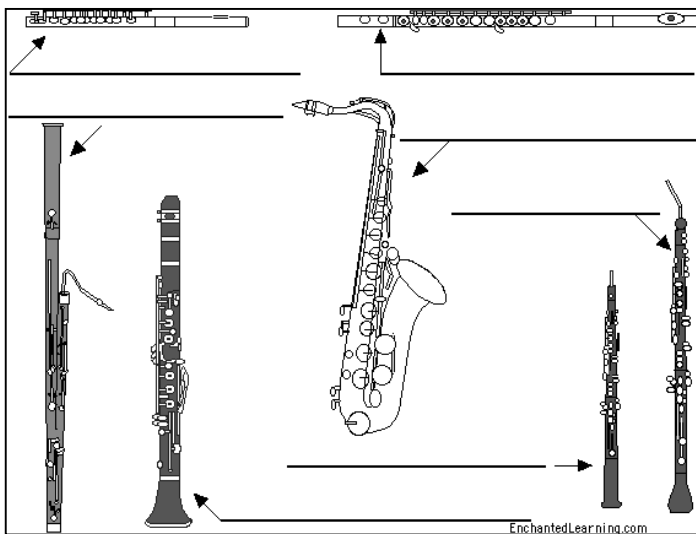
FJ: (les percussions)
les maracas, le triangle, le
tambourin, le xylophone,
les cymbales, le tambour, le
gong

NJ:
(die Saiteninstrumente)
das Banjo, die Gitarre, die
Harfe, die Geige, die
Bratsche, das Cello, der
Kontrabass, der Bogen

AJ: (String Instruments)
banjo, guitar, harp, violin,
viola, cello, double bass,
bow

FJ: (les cordes)
le banjo, la guitare, la
harpe, le violon, l'alto, le
violoncello, le
contrebasse, l'archet

NJ:
(die Holzblasinstrumente)
die Pikkoloflöte, die
Querflöte, das Fagott, die
Klarinette, die Oboe, das
Saxophon, das
Englischhorn

AJ:
(Woodwind Instruments)
piccolo, flute, bassoon,
clarinet, oboe, saxophone,
English horn

FJ: (les bois)
le piccolo, la flûte, le
basson, la clarinette, le
hautbois, le saxophone, le
cor anglais

Přiřazování hudebních nástrojů k obrázkům

[cit. 10-03-2007] dostupné z: <http://www.enchantedlearning.com/music/>

Draw a line from each
picture to the matching word.

Name _____

drum

trumpet

xylophone

violin

recorder

cymbals

guitar

harp

flute

trombone

© 1998 by Linda Ward Beech

Příloha č. 7

Návody na výrobu vlastních hudebních nástrojů

Joghurt-Becher

[cit. 11-03-2007] dostupné z: http://www.uni-oldenburg.de/fb1/lehrende/bruellsseminar/Musikinstrumente/Start_Musikinstrumente.htm#joghurt

du brauchst:

zwei Joghurt-Becher, Papier zum bekleben, Kleber, Tesafilm, Schere, Reis oder Erbsen zum füllen

Die Joghurt-Becher kannst du ganz einfach an den offenen Seiten mit dem Tesafilm oder mit Klebeband zusammenkleben. Aber denk daran, vorher die Erbsen oder den Reis einzufüllen. Anschließend kannst du die eigentlich schon fertige Rassel mit buntem Papier bekleben, damit sie richtig schön und bunt aussieht.

Meerschachtel

[cit. 11-03-2007] dostupné z: <http://www.br-online.de/kinder/spielen-werkeln/basteln/2003/00298/>

Ihr könnt aus quadratischen Eierkartons tolle Rasseln bauen. Man nimmt zwei große Eierkartons, füllt sie mit Sand, Bohnen oder Kieselsteinchen, klebt die Eierkartons aufeinander und fertig ist das Instrument.

Regenrohr

[cit. 11-03-2007] dostupné z: <http://www.musikinstrumentenbau.de/Instrumentenbau/Regenrohr/regenrohr.htm>

„Regenrohre“ sind die länglichen Teile, die man umdrehen muss, damit man was hört: Es klingt, als würde ein tropischer Regen auf die Dschungelblätter fallen. Je nach Neigung, mit dem man das Rohr hält, rieselt es entweder leise und lange oder laut und schneller, die Länge des Rohres spielt dabei eine Rolle.

Regenrohre lassen sich leicht selbst herstellen:

Als Rohr eignen sich alle möglichen Gegenstände, wie z.B. ein Plastikrohr, das einmal eine Verpackung für ein Poster oder eine Zeichnung war. Die „Stacheln“ sind hier Zahnstocher oder dünne Schaschlikspieße. Rieselmateriale sind Linsen, Reis, Getreidekörner. Man kann und sollte aber hier unheimlich viel mit unterschiedlichen Materialien experimentieren.

Ein Regenrohr aus einer Herkulesstaude (*Heracleum mantegazzianum*):

Gut geeignet sind 50 bis 100 cm lange Stängel, am besten ist es, wenn sie oben und unten mit einem Knoten abschließen, dieser wird an einer Seite durchbohrt, das Rieselmaterialeingefüllt und dann mit einem Korken o.ä. verschlossen. Die Länge der “Stacheln” sollte idealerweise ca. 3/4 des Innendurchmessers des Rohres haben und schraubenförmig in das Rohr gestochen (Abstand 1-2 cm) und mit etwas Kleber vorm Herausfallen gesichert werden.

Bei der Auswahl des “Rieselmateriale” ist Experimentieren angesagt:

1 bis 2 mm dicke Steinchen, verschiedenste Samen aus dem Küchenregal: Reis, Sesam, Buchweizen, Weizen, Roggen, Erbsen, Bohnen, Linsen

Glockenklang

[cit. 11-03-2007] dostupné z: <http://www.kidsweb.de/basteln/glocke.htm>

Material:

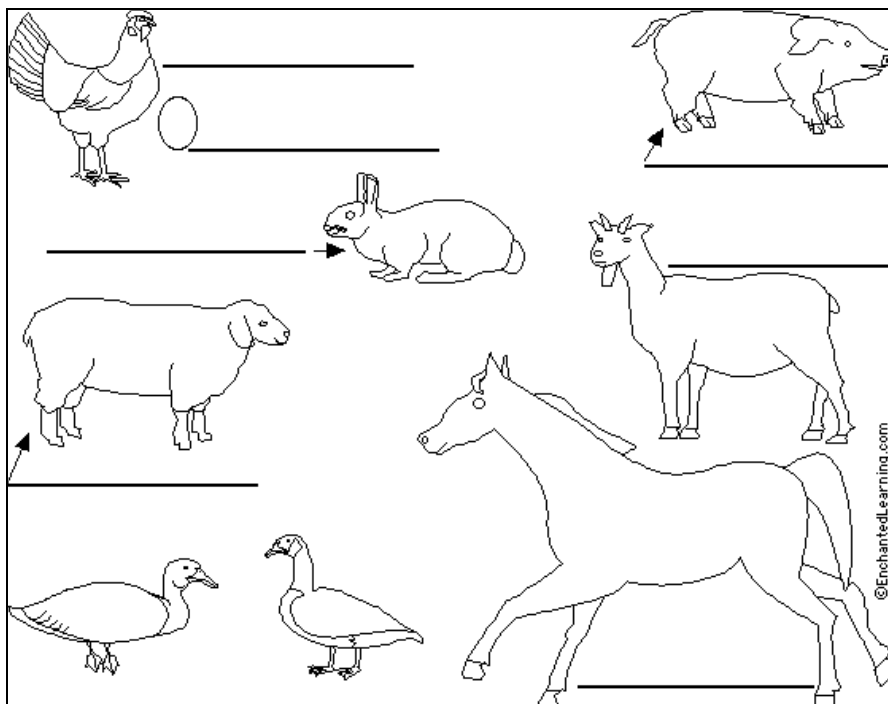
Blumentopf aus Ton, Kordel, dicke Holzperlen, Ponalkleber, Holzstab

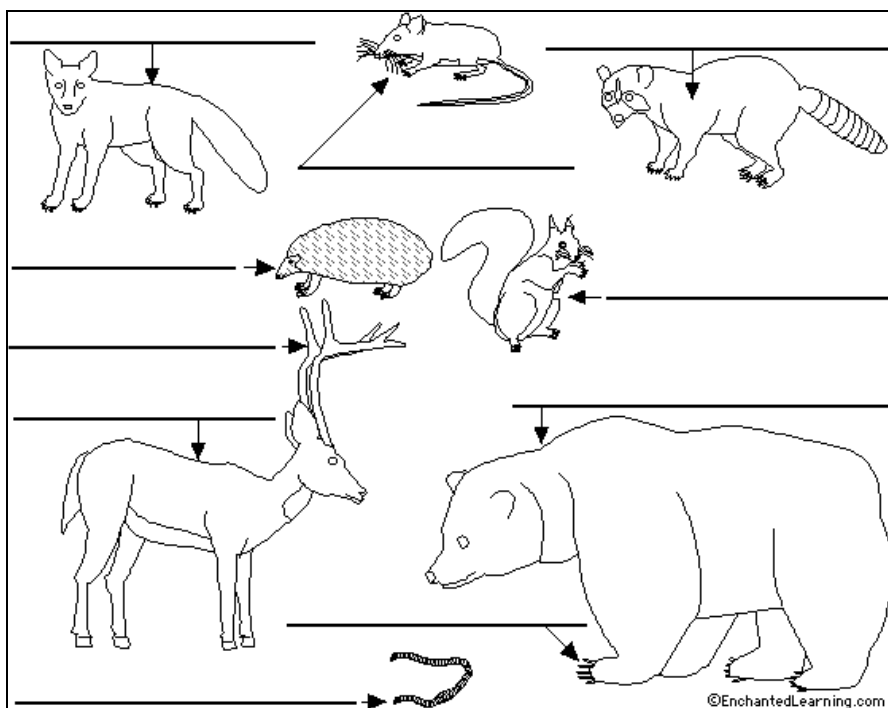
- In ein etwa 30cm längeres Stück Kordel als der Topf hoch ist wird ein dicker Knoten gemacht.
- Nun wird die Kordel durch das Loch im Boden des Topfes gezogen.
- Die Holzperle einfädeln, so dass sie als Klöppel benutzt werden kann.
- An das Ende der Kordel kommt eine weitere Holzperle, an der ihr den Klöppel gut halten könnt.
- Einen Schlegel kannst du dir aus einer Holzperle und einem Stück Laternenstab herstellen.
- Den Topf nun bemalen.
- Mit mehreren verschieden großen Töpfen kann ein Ton-Glockenspiel gefertigt werden, einfach einen Besenstiel auf zwei Stuhllehnen befestigen und die Tontopfglocken dranbinden.

Příloha č. 8

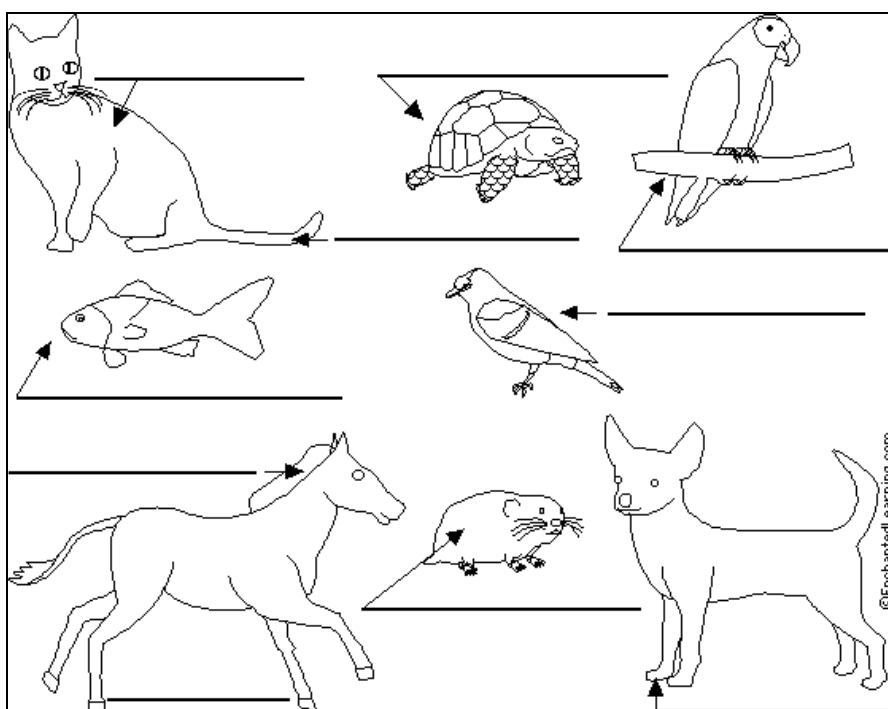
Obrazové materiály k tématu zvířata

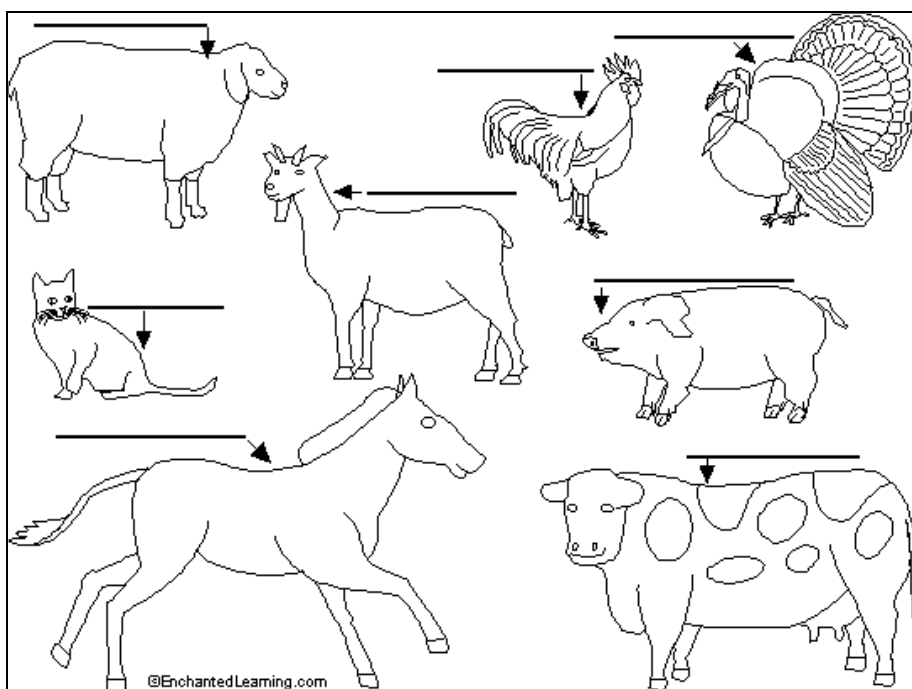
<http://www.enchantedlearning.com/language/german/label/farmanimals/>

<http://www.enchantedlearning.com/language/german/label/forestanimals/>

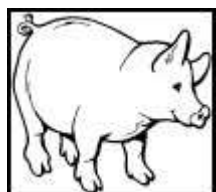
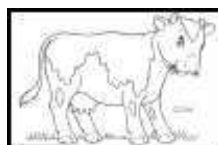
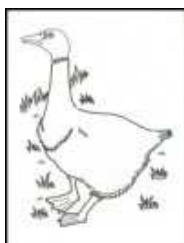
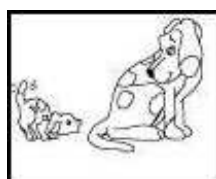
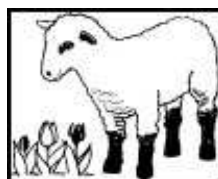
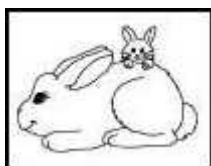
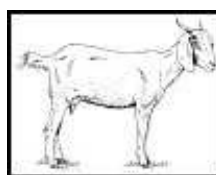
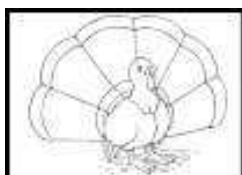
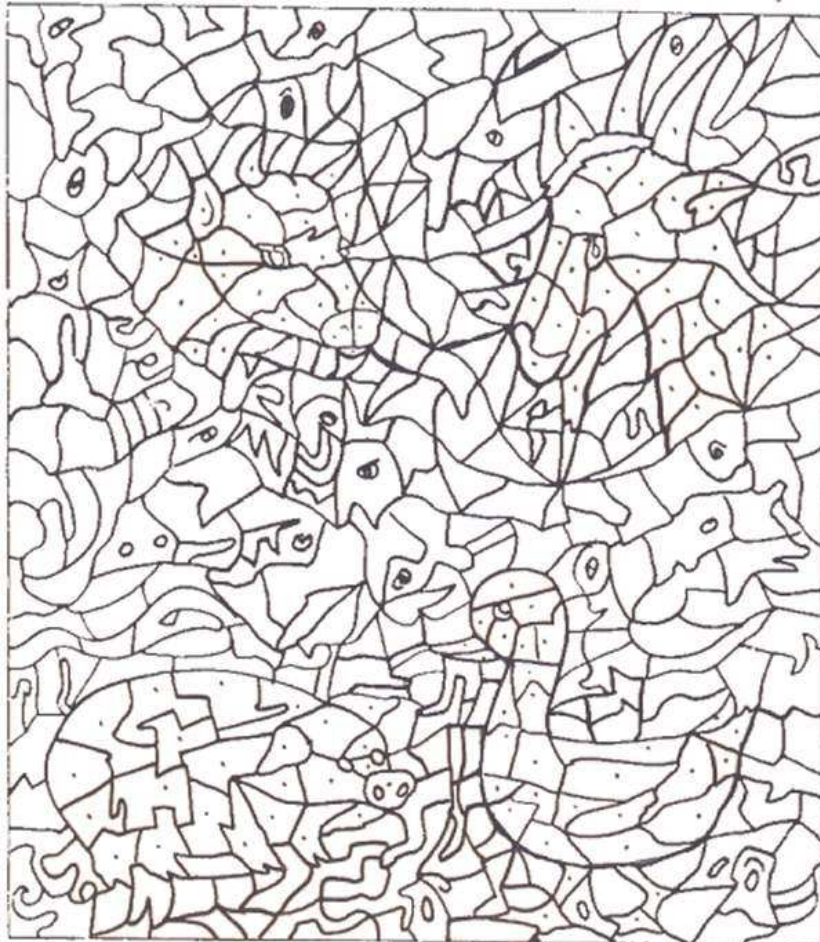

<http://www.enchantedlearning.com/language/english/label/pets/>

<http://www.enchantedlearning.com/subjects/animals/label/farm/>

Hledání a vybarvování zvířat v obrázku

<http://www.alphabet-soup.net/farm/farmcolor.html>